

שבת
שלום
ומבורה

שבת שלום ומבורה

מערכים ופעילויות להעמקת נושא השבת משולחן החמ"ד ✦ תשע"ט - 2019

תוכן עניינים

5	מבוא - דברי אברהם
7	דברי העורכות
9	שבת חמ"ד בקדם יסודי
31	שבת חמ"ד פעילויות לגילאי היסודי
47	שבת חמ"ד פעילויות לגילאי על יסודי
59	הצעות להעצמת השבת בהתאמה ל'אבני הדרך' צוות בחכמ"ה בית חינוך כמשפחה
61	טיפוח זהות ציונית דתית
63	קידום אקלים חינוכי מיטבי
65	ללמוד וללמד
66	לכל אדם ישנה - והעמידו תלמידים הרבה / 'מעברים'
68	חמ"ד וקהילה - יש"י / יחד שבטי ישראל
70	הפעלות לשולחן שבת על פי מטרות החמ"ד
73	בין אדם לעצמו
76	בין אדם לאלוקיו
77	בין אדם לזולתו

זמנים השבועיים שבת וינופש

78
80
81
81
82
84
84
85
86
86
87

בין אדם לעמו

בין אדם לארצו

ניגונים ושירים בהלימה לחזון החמ"ד

בין אדם לעצמו

בין אדם לאלוקיו

בין אדם לדולתו

בין אדם לעמו

בין אדם לארצו ולמולדתו

נספחים

נספח 1 – מכתב למועצה הדתית

נספח 2 – תפילה לקדושת השבת / רבי נחמן מברסלב

וְכִי־וַיִּנְבֹּשׁ הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנְבֹּשׁ

כתיבה ועריכה: מיכל דה-האן וצוות הכתיבה
הפקה: אתי אורלב, בת-שבע סיאני, מנהל החינוך הדתי
עריכה לשונית: תהילה דוד

עיצוב גרפי: גלית סבג "טו דו דיזיין"
הוצאה לאור: גף הפרסומים, משרד החינוך

© כל הזכויות שמורות למשרד החינוך
תשע"ט - 2019

'להוליך את הרוח לנשמת תלמידנו'

✿ הרב ד"ר אברהם לפשיץ, ראש מנהל החמ"ד ✿

על המנהיגות הפותחת בפני תלמידנו עולם שלם ומופלא

באחת השבתות זכיתי לפגוש תלמידות אולפנית משכבה יב. בדרך לשיחה המשותפת ראיתי מחנכת מחבקת את אחת הבנות, כשהבת בוכה בדמעות. 'מה קרה?' שאלתי, 'למה את בוכה בשבת?' והיא ענתה בצורה פשוטה – 'איך אפשר שלא לבכות, זו פרידה מחוויות של חינוך וממקורות יניקה שליוו אותי באולפנית המדהימה שלי'.

כל אחד מאיתנו – מנהל, מחנך, או תלמיד, יכול לשתף בסיפורים אישיים שמהם מובן שקרה משהו שהצית את הלב, שהדליק אמן בתלמיד; חוויה שאירעה במהלך שיעור, בשיחה אישית עם המורה למתמטיקה, בשיעור חינוך שבו חשפו התלמידים את דעותיהם. בכל סבב של סיום שנה, בו מזמין המחנך את תלמידיו לספר מה לקחו מבית הספר בשנה האחרונה, אנחנו נתקלים בסיפורים כאלו.

חז"ל התלבטו מהי הנקודה שבה 'ריתמוס דפיקות הלב המשותפות בין המורה והתלמיד' מתרחש.

איזהו רבו? כל שפתח לו תחילה, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כל שרוב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר: כל שהאיר עיניו במשנתו אפילו בדבר אחד (ירושלמי מועד קטן פרק ג, הלכה ה).

לדעת רבי מאיר, מה שעומד במוקד הוא לאו דווקא היקף החומר, טיב ההוראה, יכולת ההסברה וההוראה הדיפרנציאלית, אלא 'מי שפתח לו תחילה'. זוהי הקריאה לעצור ולבחון פתח שלא חשבת עליו, שלא הזדמן לך להכיר עד אותו רגע, פתח למשהו חדש, שיש בו הפתעה, יצירה, רצון לצמיחה ועוד.

רבי יהודה לעומת זאת מדבר על המורה במובנו ה'קלאסי' – המקצועי, המאתגר, המשמש דוגמה לאיש בר אוריין, הנותן חשק ויוצר השראה ללמידה ולהתקדמות. אולי יש כאן גם מתנה של ארגז כלים המנחה כיצד להצמיח לומד עצמאי: 'רוב תלמודו ממנו' כולל גם את מה שילמד התלמיד בהמשך חייו, שכן את ההתנעה, את ה'רעב' ללימוד, את השקיקה לידע, למציאות ולחדוות הדעת, הוא חייב לאותו מורה.

רבי יוסי נוגע בביטוי 'האיר במשנתו': אין כאן לדעתו העברת ידע, הספק חומר, ואפילו לא נתינת כלים ללימוד; המורה הופך לרבו של התלמיד כאשר הוא 'האיר' בו משהו, גרם להשראה, לצמיחה, לאור בלב ובעיניים, למשהו שהתחולל מתוך הלימוד (אנחנו קוראים לזה 'לב לדעת').

התלמיד לוקח איתו משהו מהנגיעות שנגעו בו: חלק מהתלמידים לוקחים איתם את המורים שהוסיפו דעת, ובעצם הוראתם הם דוגמה ומקור להשראה, חלקם לוקחים איתם את אלו שפתחו להם פתח, חלק אחר את המחנך שהאיר להם את הדרך, חלק – את החוויה בטיול השנתי, חלק את איש המשק שגילה התעניינות במקום האישי, ורבים – גם וגם... אנחנו צומחים מאוסף החותמות שהטביעו בנו, במקום שבו אנו מסוגלים ושמחים להיפתח לקבל מהטוב הסובב את כולנו. ובזמן של סיכום שנה במעגלים שונים, אולי נכון לומר שכל מורה לוקח עימו תלמיד שהאיר בו משהו, רגע מיוחד שבו הוא הרגיש אחרי שנת עבודה ש'בשביל הרגע הזה אנחנו עובדים'.

שבת חמ"ד בפרט ושבתות השנה בכלל, מהוות הזדמנות פז לגעת בליבותיהם של התלמידים, לעורר לפתוח עוד פתחים ולהוסיף חותמות של חמ"ד וטוב.

שבת שלום ומבורך

אברהם

'ושמרו בני ישראל את השבת...'

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" (שמות לא, טז) אומר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב: אם אדם מישראל שומר שבת כהלכתה הרי זה נותן לו חיות וכוח שיוכל לעבוד את השם יתברך בכל ימות השבוע, וממילא כשמגיעה השבת הבאה כבר נקל לו בהרבה להגיע לידי קדושת ושמירת השבת וכך הלאה.

אם יקיימו 'ושמרו בני ישראל את השבת' יקל עליהם 'לעשות את השבת לדורותם' - לעשות את ימי השבת הבאים..."

(מתוך 'אוהב ואהוב' / שמחה רז)

תפיסת החמ"ד את בית החינוך כ'משפחה' פותח שערינו מימות החול אל עולמה של השבת. מ'בית ספר' בו גבולות הגזרה הם ימות החול - חולש עולמו החינוכי של 'בית החינוך' - החונך והחניך אל מקומות נפשיים שונים מאלו של ימות החול. נושא ה'שבת' אינו עוד תחום בתוכנית לימודים ואינו דרישה לימודית, אלא מהות ואבן דרך בסיסית בבניית אישיותו של כל תלמיד. תלמיד הזוכה ללמוד ולהתקדם בעולמה של השבת משפיע על כלל הנהגותיו בחיבור אל העולם התורני, אל עולם הקדושה.

וְכַיִן הַשַּׁבָּת שְׁבַת וְיִנְבֹשׁ

כל בית חמ"ד מאכלס תלמידים המגיעים מרמות תורניות שונות. ישנה חשיבות עצומה לבחון את מצב השבת של התלמידים על ידי 'משוב חיובי של שבת', לפלח את הנתונים, לתת מענה לכל אוצר ואוצר מהתלמידים היקרים שלנו ולהוסיף להם מטעמה המיוחד של השבת. לנושא יקר זה חשוב למנות רכז או פרויקטור שיראה בכך שליחות ויצעיד את בית הספר בנושא זה.

חוברת זו 'עורכת שולחן' אל שכבות הגיל השונות: גיל הרך, יסודי ותלמידי העל יסודי ומתבססת על אבני הדרך ועל מטרות חזון החמ"ד. בחוברת זו מוצעים שירים, ניגונים, תפיסות, דרכי פעולה, הצעות להפעלות, קשרי פעולה עם גורמים שונים ועוד, כל אלה הם כלי עזר לעובדי ההוראה 'להרכיב ולערוך שולחן' עבור התלמידים בהתאמה ליכולות, לסגנון, לאופי וכו'.

חוברת זו מיועדת לעובדי ההוראה במסגרות השונות, למנהיגי תנועות הנוער, למובילי ילדי הקהל ולמסגרות משפחתיות.

אנו נישא תפילה כי חוברת זו תוסיף עוד טעם מיוחד בחינוך ילדי ישראל, 'טעם של שבת'.

בברכת שבת שלום צוות הכתיבה

שבת חמ"ד בקדם יסודי

לקראת שבת / יום שישי בגן הילדים

מתוך: 'חמדת העיתים בגן הילדים' / ספריית החמ"ד
רחל סלייטר, כותבת תוכניות גנ"י חמ"ד

רציונל

שמירת השבת היא המצווה היחידה בעשרת הדיברות שיש לה זמן מוגדר וקבוע החוזר על עצמו מידי שבוע בשבוע. מתוך כך, מסורת מוכרת היא בגני הילדים שיום שישי הוא יום מיוחד מבחינת סדר היום, הוא שונה משאר ימות השבוע, קיימת בו תחושה של התכוננות לשבת וציפייה ליום מיוחד זה.

בתפיסת הזמן קיים היבט נוסף המתווסף עם הגיל.

היבט זה קשור לזמן התרבותי. דהיינו, משמעותו של יום חול לעומת יום שישי או שבת בשבוע. ככל שילדים חווים עוד ועוד את המאפיינים האלו של הזמן כך מתגבשת אצלם הבנה טובה יותר של משמעותו. זאת בעיקר בשל המחזוריות המאפיינת גם את ההקשר החברתי והתרבותי של הזמן. תחושת החזרתיות היא הנותנת משמעות וערך להתרחשויות.

יום שישי מאופיין בפעילויות מיוחדות משלו: קבלת שבת, 'אימא/אבא של שבת', פרשת שבוע וכו'.

כל הפעילויות הללו גורמות לילד לחכות ליום זה ולדעת מה צפוי לו ביום זה.

במהלך מערך זה מוצעות פעילויות שונות ליצירת התרגשות, למידה וחוויה לקראת שבת וחיבוב המצוות המיוחדות הקשורות בה.

אורח לשבת

השבת הינה יום מיוחד בו נוהגות משפחות רבות להוסיף על מצוות השבת את מצוות הכנסת האורחים, חברים, משפחה, שכנים, קירוב רחוקים ועוד. אווירת השבת, מטעמיה והפניות מעסקי החול מאפשרת נחת ושמחה לאורחים.

קיום מנהג של 'הכנסת אורחים' בגן ביום שישי, מהווה מודל לילדי הגן ומעצים את הילדים אשר אורחיהם מגיעים להתארח בגן. (פירוט הפעילות בעמ' 12)

הדלקת נרות שבת

הדלקת נרות שבת היא הפעולה שמבדילה בין החול לקודש. זמן הדלקת נרות יוצר אווירה של קדושה ושמחה לקראת שבת המלכה. הדלקת הנרות על ידי הגננת (על פי ההוראות המובאות בחוזר מנכ"ל), מכניסה את אווירת השבת אל הגן. (פירוט הפעילות בעמ' 12)

מזוודה לשבת

כדי להעצים את משמעות השבת יש צורך בחיזוק מעורבות ההורים ושיתופם בחוויות הילדים הקשורות בשבת. הרב שמשון רפאל הירש מתייחס לתפקיד ההורים בהקניית השבת: "תנו להם את השבת מתוך לימוד וחינוך, מתוך זכירה ושמירה למורשת עולם וידעתם כי נתתם קיום לעושרם, משענת לצדקתם וליושר לבבם, אורה לחכמתם, כוח לחסנם ושורש נכון וערך אמיתי ללימודיהם ולידיעותיהם ולהשכלתם ולכבודם."

כדי לעשות זאת יש צורך ביוזמה משמעותית שתגרום להורים להתייחס ולהקדיש מזמנם לעניין. מזוודת השבת נבחרה ליוזמה משמעותית על מנת להוות כמעין חוט המקשר בין הגן לבית. (פירוט הפעילות בעמ' 15)

וְיָנוּחַ הַשַּׁבָּת שְׁבַת וְיִנְבֹּשׁ

אשת חיל

הביטוי 'אשת חיל' מביע התפעלות מאישה רבת פעלים. כל ילד בגן יוכל לשייך את הביטוי 'אשת חיל' לדמות נשית שהוא מכיר: אימא/סבתא/שכנה וכו'.

בנוסף לכך, ניתן להעצים את דמות החמ"ד הנשית או אשת דמות החמ"ד (במידה והדמות היא רק גברית) על ידי העצמה של פעולותיה תוך סיפורים המיוחסים לפסוקים מתוך 'אשת חיל'.
(פירוט הפעילות בעמ' 17)

לימוד הלכות שבת

עולם השבת נסוב סביב עולם הרגש מחד, הנשמה האלוקית, חיבור רגשי לעולם השבת ע"י שירים, תפילות ומזמורים, ועולם המעשה מאידך, ע"י הכנות, זמני כניסת שבת, הכנת מאכלים, איסורים והתרים וכו'. ישנה חשיבות רבה להבנת הילד שהפעולות הנעשות סביב 'עולמה של השבת' בנויות על עולם ההלכה.

ישנה חשיבות רבה לדרך ההנגשה של הנושא מתוך שמחה, אהבת תורה וחיבור פנימי לעולם ההלכה. (פירוט הפעילות בעמ' 27)

במ"ה - בית מדרש הורים

הקשר בין ההורים לצוות החינוכי בגן הינו אבן יסוד אשר מהווה בסיס מהותי לקידום הילד ושיוך עולמו הפנימי הן להווי הגני והן לעולמו האישי, המשפחתי.

השיח יעסוק בסוגיות חינוכיות העומדות על הפרק בגן ובחברה הסובבת אותו ומתוך כך גם את הנושא 'שבת בבית ובגן הילדים'.
המפגשים יהיו במהותם בסגנון בית מדרש. (פירוט הפעילות בעמ' 29)

פירוט הפעילות 'אורח לשבת'

רציונל

השבת הינה יום מיוחד בו נוהגות משפחות רבות להוסיף על מצוות השבת את מצוות הכנסת האורחים: חברים, משפחה, שכנים, קרוב רחוקים ועוד. אוירת השבת, מטעמיה והפניות מעסקי החול מאפשרת נחת ושמחה לאורחים. קיום מנהג של 'הכנסת אורחים' בתוך הגן ביום שישי, מהווה מודל לילדי הגן ומעצים את הילדים אשר אורחיהם מגיעים להתארח בגן.

מטרת הפעילות

- « הילדים יכירו בחשיבותה של מצוות הכנסת אורחים
- « הילדים יחושו את השמחה בשיתוף אורחים בשמחת השבת
- « הילדים יחשפו לעולמם של האורחים פיוט/מאכל/מנהג וכו'
- « העצמת הילד שאורחיו מבקרים בגן

מהלך הפעילות

- « בחירת 'אורח' שיבוא לגן (בתיאום עם ההורים)
- « הכנת הזמנה ל'אורח' על ידי הילד שהזמין. בהזמנה יהיה כתוב שהאורח יוכל להביא איתו מוצג/פיוט/מטעמים מבית אימא ואבא ועוד
- « קישוט כיסא ל'אורח לשבת'
- « הכנת שי לאורח שבא לבקר בגן וכן להודות לו על הטרחה ועל כך שכיבד אותנו בנוכחותו
- « ניתן לשיר שיר קבוע לקבלת האורח

פירוט הפעילות הדלקת נרות שבת

רציונל

הדלקת נרות שבת היא הפעולה שמבדילה בין החול לקודש. זמן הדלקת הנרות יוצר אווירה של קדושה ושמחה לקראת שבת המלכה. הדלקת הנרות על ידי הגנת (על פי ההוראות המובאות בחוזר מנכ"ל), מכניסה את אווירת השבת אל הגן.

מטרות הפעילות

- « הילדים יחושו מהי שמחה של מצווה
- « הילדים יכירו בחשיבותה של מצוות הדלקת נרות שבת
- « הילדים יפנימו חשיבה על הזולת ואת מעלת זיכוי הרבים
- « הילדים יחושו את הכוח ואת העוצמה הטמונים בהם

מהלך הפעילות

- « ניתן לבחור קבוצה של ילדים שתכין בכל שבוע 'ערכה של שבת' לחלוקת נרות. הגנת תעמיד את ערכת הנרות שהילדים הכינו במקומות מתאימים: מכולת/מועדון/עירייה וכו'. בערכה יהיו 2 נרות, ברכת הדלקת הנרות, זמני כניסת שבת וכמובן ציורים/יצירות של הילדים. ניתן לקשט את הדוכן באמרה: "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי: אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין" (שבת, קיח).

- « הגנת תוכל להסביר לילדים את חשיבות שמירת השבת ותעצים את מקומם של הילדים כזרקור המפיץ אור תורה ונותן צביון יהודי לשכונה המעורבת ביהודים ובשאינם יהודים.
- « הגנת תדליק את הנרות בגן הילדים כפתיחה לקבלת שבת בגן (עפ"י ההוראות כנ"ל)
- « הגנת תיצור אווירה של כניסת שבת בזמן הדלקת הנרות: שירים/לבוש (מטפחת/סינר) לאימא שמדליקה נרות ועוד
- « הילדים יחשבו על 'בקשה אישית' שאותה יחשבו בזמן הדלקת הנרות

זמן השביעי שבת וינופש

פירוט הפעילות 'מזוודה לשבת'

רציונל

כדי להעצים את משמעות השבת יש צורך בחיזוק מעורבות ההורים ושיתופם בחוויות הילדים הקשורות בשבת. הרב שמשון רפאל הירש מתייחס לתפקיד ההורים בהקניית השבת: "תנו להם את השבת מתוך לימוד וחינוך מתוך זכירה ושמירה למורשת עולם וידעתם כי נתתם קיום לעושרם, משענת לצדקתם וליושר לבבם, אורה לחכמתם, כוח לחסנם ושורש נכון וערך אמיתי ללימודיהם, לידיעותיהם, להשכלתם ולכבודם."

כדי לעשות זאת יש צורך ביוזמה משמעותית שתגרום להורים להתייחס ולהקדיש מזמנם לעניין. מזוודת השבת נבחרה ליוזמה משמעותית על מנת להוות כמעין חוט המקשר בין הגן לבית.

מהלך הפעילות

- א. עיצוב שתי מזוודות כך שתהיינה מספיק גדולות כדי להכיל את כל האביזרים שייעדנו להן. מזוודה אחת מקושטת כך שתתאים ל'אבא של שבת' והשנייה מקושטת ל'אימא של שבת'.
  - ב. צילום כל ילד על רקע תפאורה של שבת, הצילום של הילד/ה יודבק על המזוודה ע"י סקוטש.
  - ג. הכנת מחברת שבת, מחברת בה כותבים ההורים מחוויות השבת ובכל יום שישי בקבלת שבת מקריאים את מה שכתבו ההורים בשבוע הקודם.
  - ד. לשים במזוודה אביזרים שישמשו את הילד במהלך השבת.
- לאבא** - כיפה מיוחדת, גביע לקידוש, מפית לחלות, סידור, טלית, שירון עם תוכנית קבלת השבת בגן, ספר אגדות חז"ל, משחק בנושא שבת, מחברת השבת.

לאימא – מטפחת וסינר הדורים, פמוטים, סידור, מפית לחלות, שירון עם תוכנית קבלת השבת בגן, ספר אגדות חז"ל, משחק בנושא שבת, מחברת השבת.

שלטים לשולחן השבת

בשולחן השבת נוהגים ההורים לשתף את ילדיהם באמירת דברי תורה הקשורים לפרשת השבוע. הילד הצעיר שלמד הלכה או עניין אחר מפרשת השבוע ביום שישי בגן מתקשה לעיתים להיזכר מה הוא למד. 'את פתח לו' אינו עוזר, כי ההורה לא יודע מה לימדה הגנת. על מנת להזכיר לילד את לימודיו אפשר להיעזר ב'שלט לשולחן השבת'. שלט זה צויר ונכתב על ידי הילד לאחר שלמד את לימודיו בגן. צביעת השלט עוזרת לילד להפנים ולזכור את ההלכה או עניין אחר המופיע בפרשת השבוע וכך נוצר חוט מקשר בין הגן לבית.

הפעילות: הגנת מכינה שלטים עומדים (כמו אוהל) כמספר הילדים. השלט מאופיין במשהו הנלמד מפרשת השבוע. לילדים צעירים כדאי לכתוב את שם הפרשה ולבוגרים אפשר לתת לכתוב לבד ע"י העתקה או בכתיבה שמיעתית.

דוגמאות לשלטי שבת או דגמים שונים בהתאם לתכני פרשיות השבוע:

- « בפרשת 'תרומה' לומד הילד על המנורה. הוא מקבל שלט עומד בצורת מנורה צובע אותו וכותב את שם הפרשה.
  - « בפרשת 'בשלח' לומד הילד על קידוש ה' של נחשון בן עמינדב. השלט שהילד מקבל הוא בצורת ריבוע עם חריץ באמצע ובנוסף גם דמות לצביעה. את השלט הוא צובע משני צדדיו בכחול-תכלת (ים סוף הנובקע) ובאמצע בחום (היבשה). לאחר שהוא צובע את הדמות הוא שם אותה בתוך ים סוף.
  - « בפרשת 'תצווה' לומד הילד על המשכן. אפשר לתת לילד לצבוע את המשכן אחרי שמתארים אותו.
  - « בפרשת 'שלח לך' לומד הילד על המרגלים. אפשר לייצג על ידי ציור של אשכול ענבים.
  - « בפרשות 'ויקהל פקודי' לומד הילד על הצייווי לבנות את המשכן כבית ה' ועל תרומות בני ישראל למשכן. ניתן להכין קופת צדקה או להכין בית.
- כאמור, כל גנת לפי שיקול דעתה ובהתאם ליכולות הילדים ומידת הבנתם את עיקרי הפרשה.

פירוט הפעילות 'אשת חיל'

רציונל

הביטוי 'אשת חיל' מביע התפעלות מאישה רבת פעלים. כל ילד בגן יוכל לשייך את הביטוי 'אשת חיל' לדמות נשית שהוא מכיר: אימא/סבתא/שכנה וכו'. בנוסף לכך, ניתן להעצים את דמות החמ"ד הנשית או אשת דמות החמ"ד (במידה והדמות היא רק גברית) על ידי העצמה של פעולותיה תוך סיפורים המיוחסים לפסוקים מתוך 'אשת חיל'.

כששומעים את צמד המילים 'אשת חיל' מיד מתנגן על השפתיים המזמור הידוע המושר בפי רוב קהילות ישראל בליל שבת.

מקור המנהג לשיר את 'אשת חיל' לפני הקידוש בליל שבת הוא מבית מדרשו של האר"י ש'אשת החיל' אליה התכוון היא השבת, השכינה וכנסת ישראל גם יחד. עם השנים, התקבל גם הטעם ששרים 'אשת חיל' כאות הוקרה על עשייתה הברוכה של האישה. ישנן גם פרשנויות אחרות המקשרות את 'אשת חיל' לנשים מסוימות בתנ"ך או אפילו לתורה עצמה.

'אשת חיל' הוא בעצם הפרק האחרון של ספר משלי, פרק לא, החל מפסוק י והוא כולל 22 פסוקים כמספר אותיות האלף בית העברי. לכול פסוק שני חלקים, החלק השני משלים את החלק הראשון או מקביל אליו בתוכנו.

לדוגמה: **"אשת-חיל מי ימצא ורחק מפנינים מכרה".**

תופעה נפוצה במקרא ובעיקר בספר משלי הוא לכתוב כאקרוסטיכון, קישוט ספרותי, בו האותיות הפותחות כל פסוק מסודרות לפי סדר הא"ב: "אשת חיל... בטח בה... גמלתו טוב..." וכן הלאה.

מטרות

- « הילדים ידעו לשיר את 'אשת חיל'
- « הילדים יבינו את משמעות המזמור וחלק ממילותיו
- « הילדים ישערו על מי הוא נכתב
- « הילדים ימצאו את הקשר בין דמויות מוכרות לבין המזמור

הכנה

- « את המזמור כדאי לכתוב באופן גדול וברור
- « את אותיות הא"ב המתחילות כל פסוק כדאי לסמן בצבעים שונים ובצורה בולטת כדי שהאקרוסטיכון יבלוט
- « בין המילים כדאי להשאיר רווח שעליו מודבק צמדן. אפשר להצמיד לצמדן איורים כפעילות במליאה, בעבודה, בקבוצה או באופן פרטני

הכרת המזמור באופן מוזיקלי ואורייני

באתר 'הזמנה לפיוט' מובאים לחנים רבים למזמור 'אשת חיל'. במשך השנה אפשר להשמיע בקבלת שבת בגן מספר לחנים של המזמור. ניתן גם לבקש ממשפחות הילדים ששרים את הפיוט הזה להקליט את עצמם, לשלוח לגנת ולהשמיע בגן. אפשרות חביבה אחרת היא לבקש מאחד מבני המשפחה של הילדים לבוא לגן בקבלת שבת ולשיר את הפיוט כפי שנהוג אצלם.

פעילות להפנמת משמעות האקרוסטיכון שבפיוט

לתת לכל ילד כרטיס גדול - חצי דף A4 שעליו כתובה אות מאותיות הא"ב. תוך כדי השמעת השיר הגנת עוברת בין הילדים היושבים במעגל, כל ילד שהיא משתהה לציודו, מרים את הכרטיס שעליו כתובה האות שבה מתחילה השורה. כאשר חוזרים על פעילות זו מספר פעמים הילדים מתחילים להבין את משמעות העניין.

הצעות לפעילויות לקידום הבנת מילות המזמור ומשמעותו

הערה: את כל הרעיונות שלהלן ניתן לקיים לכלל ילדי הגן או באופן יחידני.

« משמיעים את השיר – כדאי לבחור בביצוע בו הזמר שר לאט וברור את מילות השיר. מחלקים לכל ילד כרטיס ובו ציור מהמזכר בשיר כל פעם בהקשר של נושא אחר (כפי הדוגמאות בהמשך). משמיעים את השיר והילדים צריכים להאזין היטב וכשהם שומעים שם של הפריט שברשותם הם מרימים את הכרטיס. בנוסף, בהמשך בעזרת הגנת הם יצמידו את הכרטיס למילה המתאימה.

נושאים להכנת כרטיסים:

< **חלקי גוף:** יד, פה, לשון, כפות ידיים, מותניים, זרועות, לב. בהקשר זה ניתן להעשיר את הפעילות בתום השמעת השיר ע"י סיפור על הרבנית קאפח, כשהיו שואלים את הרבנית ברכה מי העוזרים שלה בכל פעולות החסד שהיא עושה היא הייתה עונה: "העוזרים שלי הם הפה שלי, העיניים שלי, הידיים שלי".

< **בני משפחה:** בעל, בנים, בנות ועוד...

< **הטבע:** פנינים, צמר, פשתים, שדה, כרם, שלג ועוד...

« להביא סלסילה עם אביזרים שונים כמו: שרשרת פנינים, צמר, אונייה, לחם, נר, מרבד וסדין ולשאול את הילדים מתי מזכרים האביזרים הללו בפיוט. הילדים יוכלו לצייר את האביזרים הללו ולהצימד גם אותם לפיוט.

- « לסמן בצבע שונה את אותיות הא"ב הנמצאות בתחילת כל שורה במזמור, בכל פעם ילד אחר יכול להצביע על האות הפותחת של השורה תוך כדי השמעת המזמור.
- « לנצל את ההזדמנות לדבר עם הילדים על מלאכות עתיקות ולא מוכרות כמו כישור ופולך ועל הצבעים שני, ארגמן ושש המוזכרים בפיוט. אומנם אלו שמות של צבעים לא ידועים, אך מאחר והם מוזכרים במקרא וגם במגילת אסתר בהקשרים שונים כדאי שהילדים יכירו אותם:
- < ה'שני' הוא גוון של אדום המופק מכנימה ממשפחת הכרמילים הנמצאת על עצי אלון
  - < ה'ארגמן' הוא צבע בגוון סגול-אדום שהכינו מחלזונות מסוג ארגמונים
  - < 'שש' הוא צבע של פשתן לבן
- « לתת לילדים דף שעליו כתוב הפיוט ולבקש מהם לסמן את אותיות הא"ב הפותחות כל שורה בפיוט ולצייר ציורים מתאימים ליד מילים מוכרות.
- « לשאול איזו מילה מופיעה פעמיים.

שיחות בעקבות המזמור

- רצוי להרחיב בנושא הצדקה מתוך הנתינה של אשת החיל לעני ולאביון.
- "כִּפְּהַּ פְּרִשָּׁה לְעֵנִי וַיְדִיָּה שְׁלָחָה לְאַבְיוֹן"** (משלי לא, כ) אפשר לראות הרחבה בעניין בפרק העוסק במעלות הצדקה על פי הרמב"ם, פרק אחרון בהלכות מתנות עניים בספר זרעים ב'משנה תורה' לרמב"ם.
- לאחר שהילדים מכירים את המזמור היטב אפשר לשאול על מי לדעתם, נכתב הפיוט. לילדים יהיו תשובות מפתיעות ביותר.
- אם אשת החיל שבמזמור מזכירה לאחד הילדים את אימו, סבתו או אישה אחרת אפשר לשאול במה הן דומות. ניתן גם לסכם את השיחה בהצעה לעטר לאימא את הפיוט ולהגיש לה כמתנה.
- לאחר שהילדים יכירו את מילות המזמור אפשר לעשות פעילות שדורשת קשב, ריכוז והאזנה פעילה.

בפעילות זאת, מושרת כל שורה במזמור על ידי ילדים אחרים על פי ההוראה שניתנת להם. ההוראה תינתן באמצעות סמליל - לוגו משתנה.

לדוגמה: בתחילת השורה הראשונה יהיה סמליל של חולצה לבנה ורק ילדים שיש להם חולצה לבנה שרים אותה. בתחילת השורה השנייה יהיה סמליל של חולצה כחולה ורק ילדים שלובשים חולצה כחולה שרים אותה וכן הלאה.

רעיונות נוספים לסמילים יכולים להיות מספר ילדים במשפחה, מגדר וגיל הילדים אפשר גם שהילדים ששמים מתחיל באות שמתחילה את השורה ישירו את אותה השורה.

וְכִינוּם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת וְיִנְבְּשׁוּ

פעילות משפחתית בנושא 'אשת חיל'

ניתן לקיימה ביום המשפחה, במסיבת סבתות או כפעילות הורים-ילדים בשבוע החמ"ד. אפשר לפתוח את הפעילות בשירה משותפת של המזמור כאשר כל שורה מושרת על ידי קבוצה שונה בהתאם להנחיות כפי שמודגם להלן.

המלצות: יש להתאים את ההוראות לקהל היעד ולשלב גם הוראות הומוריסטיות. וכן להוסיף גם סמלילים ליד כל שורה כך שהילד ידע מה ההוראה לכל שורה.

להלן דוגמה לחלוקת הפסוקים ל'קבוצות'

אשת-חיל מי ימצא ורחק מפנינים מכרה - ילדים

בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר - הורים

גמלתהו טוב ולא רע, כל ימי חייה - ילדים שחגגו גיל 5

דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה - ילדים שחגגו גיל 6

היתה פאניות סוחר, מפרחק תביא לחמה - בנים

ותקם בעוד לילה, ותתן טרף לביתה וחק לנערתייה - בנות

זממה שדה ותקחהו, מפרי כפיה נטעה פרם - ילדים שיודעים לספור עד 5

חגרה בעוז מתניה ותאמן זרועתייה - ילדים שיודעים לספור עד 10

זמנים השביעי שבת וינופש

וביום השביעי שבת וינבש

טַעֲמָה, כִּי טוֹב סַחֲרָה, לֹא יִכָּבֵד בְּלִילָה גְרָה - ילדים בכורים
יְדִיהַ שְׁלַחָה בְּפִישׁוֹר וְכַפִּיָה תִמְכּוּ פְלֶךְ - הורים שיוזעים לתפור
כַּפָּה פְּרָשָׁה לְעֵנִי וְיְדִיהַ שְׁלַחָה לְאַבְיוֹן - ילדים שסיפרו להורים על הרב והרבנית
לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֵג, כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבֶשׂ שָׁנִים - ילדים שבשם שלהם יש את האות ה'
מְרַבְּדִים עֲשֵׂתָהּ לָהּ, שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁה - ילדים שבשם שלהם יש את האות י'
נֹדַעַ בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה, בְּשַׁבְתּוֹ עִם זִקְנֵי אֶרֶץ - ילדים שבשם שלהם יש את האות ו'
סֹדִין עֲשֵׂתָהּ וְתִמְכּוֹר, וְחִגּוֹר נִתְּנָה לְכַנְעֲנֵי - ילדים שבשם שלהם אין אחת מהאותיות שהזכרנו
עַז וְהִדְר לְבוּשָׁה וְתִשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן - ילדים ששרים את 'אשת חיל' בערב שבת
פִּיָה פְתַחָה בְּחִכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה - ילדים שלא שרים את 'אשת חיל' בערב שבת
צוּפִיָה הַלִּיכּוֹת בֵּיתָהּ וְלַחֵם עֲצָלוֹת לֹא תֹאכַל - ילדים שלובשים בגד בצבע לבן
קָמוּ בְּנֵיהַ וַיֵּאֲשְׁרוּהָ, בְּעֵלָה וַיְהַלְלָה - ילדים שלובשים בגד בשאר צבעים
רְבוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חֵיל וְאַתָּה עֲלִית עַל-כְּלָנָה - הורים שזהו ילדם הבכור
שִׁקְרַת חֲסוֹן וְהַבֵּל הִיפִי, אֲשֶׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְּהַלֵּל - הורים שזהו ילדם הצעיר
תִּנּוּ לָהּ מִפְּרֵי יְדִיהַ וַיְהַלְלוּהָ בְּשַׁעְרִים מְעֻשִׂיָה - כ-ו-ל-ם!

(משלי לא, י-ל)

מוקדי פעילות בגן על פי פסוקים מתוך המזמור 'אשת חיל'

הצעות לפעילויות

- « במוקד 'מרבדים עשתה לה' תהיה אפשרות לארוג צמידים קטנים שיחולקו אף הם במהלך ההמחזה (ראו הצעה לאריגה בפעילות הבאה - טוויה בגן הילדים).
- « במוקד 'תורת חסד על לשונה' יעטרו הילדים את המזמור 'אשת חיל' ויחלקוהו תוך כדי ההמחזה.
- « במוקד 'כפה פרשה לעני' אפשר להמחזיז את הסיפור 'תמרים, שקדים וסלסילת ביצים'. כמו כן, ישימו הילדים אגוזים בתוך תמרים כפי שמוזכר בסיפור ויחלקו אותם תוך כדי ההמחזה. לאחר מכן הם יציגו בפני חבריהם וישאלו אותם איפה מוזכרים מעשי חסד בפיוט.
- « במוקד 'גמלתו טוב' אפשר לכתוב פתק אישי לכל אחד מילדי הגן, בפתק כותבים על מעשה טוב שילד זה נוהג לעשות, תוך כדי ההמחזה אפשר להעניק את הפתק, הגננת יכולה לצרף מתנות קטנות ל'פתק הטוב' שיחולק לכל ילד.
- « להפעיל את הילדים באחת מההפעלות שהוצעו לעיל. למשל שכל ילד ירים כרטיס ובו האות ששורת השיר מתחילה בה.
- « חלוקת הגן למספר מוקדים כאשר בכל מוקד יהיו כלי נגינה ואביזרים המתאימים לריקוד.
- « ההורים והילדים יתכננו ריקוד בהתאם ללחן אחר של 'אשת חיל' לאחר מכן יופיעו הילדים בפני חבריהם.
- « עיטור המזמור 'אשת חיל' על ידי כל ילד והענקת המזמור המעוטור לאם הילד.

וביום
השביעי
שבת
וינפש

טווייה בגן הילדים

"יְדִיָּה שֶׁלָּחָה בְּכִישׁוֹר וְכַפָּיָה תִּמְכּוּ כָּלֶךְ" (משלי לא, יט)

רציונל

מעשה הטווייה, האריגה, הוא מלאכת יד עתיקה בה הופכים חומים ליריעת בד על ידי יצירת דוגמאות שתי וערב באמצעות נולי אריגה. 'שתי וערב' היא שיטת אריגה בה שוזרים חומי אריג אופקיים בין חומים אנכיים ובכך יוצרים יריעת בד צפופה. מקור השם 'שתי' הוא מלשון תשתית, שכן הוא נתלה על הנול והחומים מהווים את היסוד, השם 'ערב' הוא מלשון עירוב, שכן הוא נשזר בין חומי השתי. לאריגה משמשים חומרים שונים: כותנה, פשתן, צמר ואפילו ניילון. ה'נול' הינו המסגרת, על גבי הנול קושרים את חומי השתי, בעזרת מחט המכונה 'סירה' מובילים את חומי הערב למעלה ולמטה כמו סירה בין הגלים, שורה אחר שורה יוצרים יריעה, משטח ארוג. להלן יוצעו הצעות לטווייה, אך כדאי שהן יהוו בסיס ותשתית שעליהם תוסיפו כיד הדמיון הטובה.

מטרות

« הילד ילמד לטוות

« הילד יפעיל את הדמיון והיצירתיות שלו במציאת חומי השתי והערב ובשילובים שונים

הצעות לטווייה בגן הילדים

« התנסות ברקמה על גבי רשתות פלסטיק בעלות חורים גדולים. הילדים רוקמים בעזרת שרוכי נעליים צבעוניים או בעזרת חוט שנוח לאחיזה ולהשחלה.

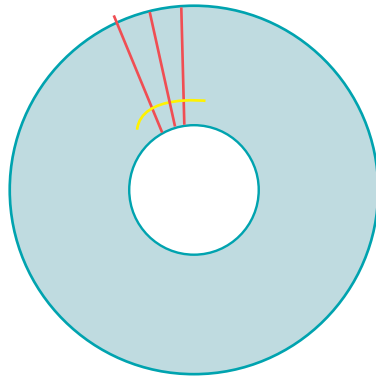
נכונם
השבועי
שבת
וינבש

זמנים השבועיים שבת וינופש

« **טוויה על גבי מסגרת ישנה של חלון** - קושרים חוטי שתי על גבי המסגרת, רצוי שחוטי השתי יהיו בשני צבעים שונים על מנת להקל על הילדים למצוא את צבע החוט שתחתיו צריך להשחיל את חוט הערב. חוטי הערב שהילדים טווים הם סרטים צבעוניים. פעילות זאת מהנה מאחר שהטוויה מהירה והתוצאה צבעונית. היות ומסגרת זו נועדה לאימון הפעולה גם פרימת השטיח מלמדת על החיבור בין השתי לערב.

« **הכנת תחתית לסיר חם** - על גבי תקליטור משומש אפשר להשחיל חוט שניתן להכין מרצועות שנחתכו מחולצות ושקיות ניילון. הילדים בוחרים חוטים ועוסקים בטוויית שתי וערב: ראשית מלפפים את התקליטור מהמעגל הפנימי כלפי חוץ (דוג' הקווים האדומים באיור שלהלן) ולאחר מכן משחילים חוט אחר בין החוטים שלופפו בצורת שתי וערב. (הקו הצהוב באיור שלהלן).

הערה: לילדים מיומנים, ניתן לגזור את השטיח העגול שנוצר.

« **פרימת בד יוטה** - תוך כדי הפרימה יחושו הילדים את חוטי השתי והערב.

« **הכנת נול תלוי מקולב** - חוטי השתי מוכנים כשבתחתיתם חרוזים המשמשים כמשקולות ניתן לתלות נול זה בחצר על המתקנים או בגן.

ניתן לטוות חומרים שונים טבעיים או מלאכותיים כמו עלי כפות תמרים, ענפים שונים, קני סוף ועוד.

« **טוויה מחומרי טבע** - הילדים יתבקשו לחפש בטבע פתוח חומרי גלם שונים כגון: ענפים, מקלות עץ, כפיסי עץ ועוד על מנת לייצר מסגרת לנול פשוט. חוטי השתי ייקשרו בפשטות על מסגרת זו וגם עבורם ניתן להשתמש בחומרים טבעיים אותם יאספו הילדים. התוצאה היא מעין תמונה ששזורים בה חומרים טבעיים.

פירוט לימוד הלכות שבת

“חובתו של כל תלמיד חכם ורב בישראל לעסוק בדורנו זה בהסברת המאור שבתורה בעל פה ובכתב לפי כוחו ולפי כישורו, אף אם בעקבות זאת יתבטל במקצת מעומק לימוד תורה בבית מדרשו”

(מתוך: הקדמה ל'מקור חיים', הרב חיים דוד הלוי)

רציונל

עולם השבת נסוב סביב עולם הרגש מחד; הנשמה האלוקית, חיבור רגשי לעולם השבת ע"י שירים, תפילות ומזמורים. ועולם המעשה מאידך; הכנות, זמני כניסת שבת, הכנת מאכלים, איסורים והיתרים וכו'. ישנה חשיבות רבה להבנת הילד שהפעולות הנעשות סביב 'עולמה של השבת' בנויות על עולם ההלכה.

כמובן, יש להנגיש את הנושא בשמחה ובאהבה מתוך חיבור פנימי להבנה השורשית של ההלכה העומדת בבסיס פעולות האדם היהודי.

מטרות

- « הילדים ייחשפו לעולם ההלכה
- « הילדים ילמדו את הלכות שבת
- « הילדים יבינו את המקורות ההלכתיים לפעולות הנעשות לפני/במהלך השבת

הפעלות

- « לכל ילד תהיה מחברת 'הלכות שבת'
- « בכל שבוע הגנות תלמד הלכה אחת מההלכות המובאות להלן
- « הילדים ידביקו את ההלכה המצולמת בראש העמוד
- « הילדים יציירו את הפעולה הנגזרת מההלכה
- « הילדים יכינו יצירה הקשורה להלכה שנלמדה - מומלץ להכין יצירה שתשרת את ביצוע ההלכה לדוגמה, לדיני ההכנות לשבת: הכנת מגנט למקרר של פעולות שיש לזכור לעשות לפני שבת / לוח תורנויות / לוח התפקידים שלי לפני שבת וכו'

מקורות להלכות שבת מתוך 'מקור חיים' לרב חיים דוד הלוי

- « **פרק נח:** כבוד שבת ועונג שבת, סעיפים א, ב
- « **פרק נט:** דיני ערב שבת - הכנה לשבת, סעיפים ח, יט, כא, כב
- « **פרק סד:** שלוש סעודות וסדר ליל שבת סעיפים א, ד, ה, ו
- « **פרק סו:** קצת מדיני ספר תורה, סעיפים א, ג, ד, ו, ח
- « **פרק סז:** דיני ומנהגי הוצאת ספר תורה והחזרתו, סעיפים ב, ג
- « **פרק סח:** קריאת התורה ודיניה, סעיף א
- « **פרק עה:** מלאכות אסורות בשבת, הגנות תפעיל שיקול דעת בבחירת הסעיפים בהתאמה לאוכלוסייה
- « **פרק עח:** פיקוח נפש, סעיף א
- « **פרק פ:** בעלי חיים בשבת, סעיפים א, ג

במ"ה - בית מדרש הורים

רציונל

הקשר בין ההורים לצוות החינוכי בגן הינו אבן יסוד אשר מהווה בסיס מהותי לקידום הילד ושיוך עולמו הפנימי הן להווי הגני והן לעולמו האישי, המשפחתי.

השיח יעסוק בסוגיות חינוכיות העומדות על הפרק בגן ובחברה הסובבת אותו ומתוך כך גם את נושא 'השבת בבית ובגן הילדים'. המפגשים יהיו במהותם בסגנון בית מדרש.

מטרות

« יצירת ערוץ תקשורת נוסף בין ההורים והגננות לחיזוק השותפות החינוכית והשיח החינוכי

« העצמת הגננות ביכולת לנהל שיח משמעותי עם ההורים כ'בית חינוך כמשפחה'

« העצמת ההורים כשותפים בשיח החינוכי של בית הספר והגן

מהלך הפעילות

המפגשים יהיו במהותם בסגנון בית מדרש כמו בבית המדרש המסורתי בו יש מקום לקולות שונים לעיתים, בלי יכולת או צורך להפריד בין קול הרב לקול התלמיד – כך גם במסגרת במ"ה

המטרה היא לאפשר לימוד משותף, לתת במה להשמעת מגוון קולות ולקיים דיון משותף שיכול להתמודד עם סימני שאלה רבים.

בסדנאות במ"ה יופיעו חלק מהסעיפים הבאים:

- « שאלת במ"ה: שאלה פתוחה שבה מתעוררת מוסכמה, עולה תהייה או שאלה
- « מטלת במ"ה: משימה אישית/קבוצתית; שיתוף בחוויה, שיתוף בזיכרון, התחברות לטקסט, תמונה, חפץ, סרטון או מצגת, לימוד אישי ממקור מסוים, לימוד משותף ממקור מסוים, יצירה אישית או יצירה משותפת
- « במ"ה ממחשבה למעשה: כלים ומיומנויות שמעביר המנחה כטיפים והעשרה
- « אסיף במ"ה: לסיכום, מציינים המשתתפים תובנות משמעותיות שעלו במהלך הבמ"ה
- « סיכום הבמ"ה: דברי סיכום של המנחה, תיאור התהליך שעברה הקבוצה בסדנה, שיתוף בתובנה אישית או העלאת הצעה למפגש המשך

(מתוך חוברת 'במ"ה – בית מדרש הורים, מדברים חינוך', מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך

[HTTP://MEYDA.EDUCATION.GOV.IL/FILES/HEMED/BAMA.PDF](http://meyda.education.gov.il/files/hemed/bama.pdf)

שבת חמ"ד

פעילויות לגילאי היסודי

פעילויות למסגרת כיתתית ו/או לתנועת נוער

רציונל

בנוהג שבעולם, כל חתן שומר על הכלה שלו... לעם ישראל יש 'כלה' ושמה שבת. בפעילות זו נראה איזו מתנה נפלאה היא השבת וכמה טוב לשמור עליה.

מטרות

- « התלמידים יבינו שהשבת היא מתנה, יאהבו אותה ויחכו לבואה
- « הגברת אהבת השבת והרצון לשמור אותה

הכנות נדרשות

- « לכתוב על דף את המילה שבת באותיות גדולות ולעטוף בנייר מתנה. את המתנה יש להחביא בחדר לפני תחילת הפעילות
- « לצלם פעם אחת את כרטיסיות ימי הבריאה (נספח 1) ולגזור כל יום בנפרד
- « לצלם פעם אחת את כרטיסיות השכנוע (נספח 2)

וביום
השביעי
שבת
וינפש

מהלך הפעילות

פתיחה - מתנה ושמה שבת

- « נאמר לתלמידים: בחדר מוחבאת מתנה. עליכם למצוא אותה, בהצלחה!
- « נחכה שהתלמידים ימצאו את המתנה, יפתחו אותה ויגלו שהמתנה היא שבת
- « **נדון:**
- < למה יצאתם לחפש את המתנה?
- < איך הרגשתם כשמצאתם את המתנה וגיליתם מה יש בפנים?
- « **נסכם:** כולנו אוהבים לקבל מתנות זה מסקרן אותנו, מרגש, נותן תחושה טובה שחושבים עליך, שאכפת ממך. יכול להיות שברגע הראשון התאכזבתם לקבל מתנה שקוראים לה 'שבת', אבל תחשבו, שבת היא באמת מתנה! הרי היינו יכולים ללכת לבית הספר שבעה ימים בשבוע...
- בואו נראה שגם מבחינת התורה השבת היא מתנה ונראה למי היא ניתנה.

וביום
השביעי
שבת
וינפש

שלב א'

מי הזוג שלי?

- « נניח על הרצפה או נתלה על הלוח את הכרטיסיות עם ציורי ימי הבריאה (נספח 1)
- « נבקש מהתלמידים לסדר את ימי הבריאה לפי הסדר
- « נתבונן בימי הבריאה ונאמר לתלמידים שכעת עליהם לסדר את ימי הבריאה בזוגות לפי היגיון מסוים (לא נגלה את ההיגיון)
- « ניתן זמן למשימה ולאחר מכן נסדר בעצמנו, אם התלמידים לא הגיעו לסדר אליו התכוונו
- « נראה איך הימים רביעי, חמישי ושישי משלימים את הימים ראשון, שני ו שלישי
- < יום א' - יצירת האור / יום ד' - יצירת המאורות
- < יום ב' - יצירת הים והרקיע / יום ה' - "יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם... וְעוֹף יַעֲוֹפֵף... עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם"
- < יום ג' - "וַתֵּרָא הַיַּבְשָׁה" / יום ו' - "תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, בְּהֵמָה וְרֶמֶשׂ"
- « נשאל את התלמידים: איזה יום נשאר בודד? היום השביעי, יום שבת
- « ננסה לחשוב למה דווקא השבת היא לבד, נשמע מהתלמידים רעיונות
- « נקריא את התשובה מדברי חז"ל במדרש: "אמר לה הקב"ה כנסת ישראל היא בן זוגך" כלומר, עם ישראל הוא בן הזוג של שבת המלכה, היא הכלה ואנחנו החתן
- « נסיק מסקנה: כל פעם כשמגיעה שבת ואנחנו מתכוונים לקראתה ושומרים עליה, אנחנו בעצם שותפים עם מעשה הבריאה!

זמנים השביעי שבת וינופש

שלב ב' שומרים על המתנה

סיפור לתלמידים

אנשי משפחת רוטשילד ישבו בביתם סביב שולחן השבת, שרו, שמחו ואכלו ממטעמיה של אם המשפחה.

לפתע דפיקה בדלת: שלום, כאן משפחת רוטשילד?

אני פקיד בכיר, באתי לכאן בשליחותו של הוד רוממותו הנסיך הונדריק, הוא מבקש לשלוח מיד מהחנות שלכם אל ארמונו, מספר שטיחים כפי שמפורט בכתב ההזמנה שבידי.

הנסיך זקוק לשטיחים אלו בדחיפות כדי לקשט את ארמונו להצגה חגיגית שתתקיים שם הערב.

ענה אדון רוטשילד: אני מצטער מאוד, אך הפעם לא אוכל למלא את רצון הוד מעלתו בגלל קדושת השבת, הנסיך יאלץ לחכות עד מחר בערב.

ענה הפקיד: מגוחך, ההצגה מתקיימת הערב לכבוד אורחים חשובים שעומדים לעזוב את העיר מחרבבוקר, ואיך יחכו השטיחים למחר בערב?

זמנים
השביעי
שבת
וינבש

זמנים השביעי שבת וינבש

אמר אדון רוטשילד: אני באמת מצטער, אינני יכול לעסוק במסחר בשבת, אילו הקדמת לבוא בכמה שעות, בשמחה הייתי מוכר לך...

הפקיד יצא והמשפחה המשיכה לשיר.

ואז הגיע שוב הפקיד ואמר: הוד מעלתו מבקש מאוד לשלוח לו מיד את השטיחים!! אין להשיג כמותם בכל חנות אחרת.

אדון רוטשילד: צר לי, עליי לחזור על אשר אמרתי לך בפעם הקודמת, לא אוכל למלא את הבקשה בגלל קדושת השבת.

הפקיד יצא ולאחר זמן הגיע ונכנס בשלישית כשבידו מכתב.

אדוני היקר!

אני מוכרח לקבל את השטיחים שביקשתי.

אם יש צורך, אשלם בעדמ מחיר כפול או משולם. אך אם בכל זאת תסרב למלא את בקשתי,

תוכל לנחש בעצמך את התוצאות.

שקול נא היטב את העניין!

הנסיך הנריק

« **נעצור את הסיפור לפני שרוטשילד עונה את תשובתו ונחשוב מה הייתה יכולה להיות ההתלבטות שלו.**

מצד אחד, המשפחה יכולה להרוויח כסף רב עבור השטיחים. לבד מזאת, הנסיך הוא השליט האזורי וביכולתו להעניש את המשפחה עונש חמור.

אך מצד שני, כיצד אפשר לוותר על קדושת השבת? הרי הקב"ה אסר עלינו לעסוק במסחר בשבת.

« **נבחר שני תלמידים דומיננטיים וניתן להם כרטיסיות (נספח 2)**

חניך א': יצטרך לשכנע את התלמידים מדוע צריך לשמוע בקול הנסיך ולמכור את השטיחים בשבת.

חניך ב': יצטרך לשכנע את התלמידים מדוע אסור בשום אופן להסכים למכור את השטיחים בשבת.

« **נערוך עם התלמידים הצבעה כיצד לדעתם צריך לנהוג אדון רוטשילד.**

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְבֹּשׂ

זמנים השבועיים שבת וינופש

הנסיך בשמחה.

הנסיך התוצל בפניו על עגמת הנפש והסביר לו מה שקרה:

באותו ערב התארח בביתו ברון ידוע והם שוחחו אודות היהודים.

הברון טען שהיהודים הם אנשים שהדבר היחיד המעניין אותם באמת הוא כסף וכסף הם מוכנים לעשות הכול. ואילו הנסיך טען לעומתו שליהודים יש עקרונות מקודשים.

כדי להכריע הוחלט להעמיד את אדון רוטשילד במבחן...

הנסיך שמח על כך שאדון רוטשילד הוכיח את צדקתו ואף הבטיח לו שמעכשיו יהיה הספק הרשמי של שטיחי הארמון ויתעשר מאוד.

נמשיך בסיפור:

אדון רוטשילד: מפני קדושת השבת, אין ביכולתי להיענות לבקשה.

בבקשה, הסבר להוד רוממותו הנסיך שאומנם הוא שליט חשוב, אבל יש גבוה ממנו, והוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, יוצר הכול והוא ציוונו לנוח בשבת.

צר לי להפסיד לקוח חשוב כמו הנסיך, אבל אין בידי כל אפשרות אחרת.

בצאת השבת קיבל אדון רוטשילד הזמנה רשמית להתייצב בפני הנסיך ביום שני בשעה עשר בדיוק.

המשפחה כולה נתקפה בדאגה: "מה יהא עלינו? האם יעניש אותנו הנסיך בעונש חמור? אולי אף יוציא את אבא להורג?..." בני משפחת רוטשילד פנו בתפילה אל ה' שיציל אותם מידיו של הנסיך.

ביום שני הלך אדון רוטשילד לנסיך והנה להפתעתו קיבל אותו

« נסכם: ראינו כיצד שמרה משפחת רוטשילד על השבת, המתנה המיוחדת שנתן לנו ה'. ובזכות כך שמרה השבת על משפחת רוטשילד והצילה אותם מידידו של הנסיך הגוי.

סיכום - שבת בשבילי היא...

« נסכם:

בתחילת הפעילות ראינו שאנחנו אוהבים מתנות ומחיים בהן. הבנו שכאשר אנחנו מקבלים מתנה שהיא יקרה לנו אז אנחנו רוצים לשמור עליה. השבת היא מתנה שניתנה לנו מהקב"ה ולכן אנו לא רוצים לבזבז את המתנה - השבת על דברים סתמיים אלא לנצל את השבת למטרתה. השבת היא זמן בו המשפחה יכולה לשבת ביחד ולשמוע מה עבר על כל אחד במהלך השבוע ובכלל, זהו זמן שאנו נרגעים מהמרוץ של כל השבוע. ראינו מהי שבת ואיך אפשר לנצל אותה לטוב. ראינו גם כמה חשובה השמירה על השבת, כמו שעשו משפחת רוטשילד. (הערה: אין המקום כאן להיכנס עם התלמידים לעניין שמירת השבת שלהם) ננסה גם אנחנו, כל אחד בתוך ביתו ומשפחתו לעשות דברים המייחדים את השבת משאר השבוע ובכך נוהנה גם אנו מהמתנה הנפלאה.

« נערוך סבב בו כל תלמיד ישתף מהי שבת בשבילו, איזו מתנה היא. למשל:

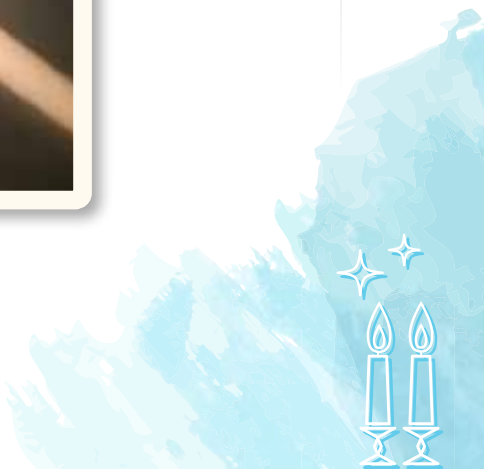
- < שבת בשבילי היא מתנה כי יש סעודות טעימות
- < שבת בשבילי היא מתנה כי אני אוהב ללכת לבית הכנסת להתפלל
- < שבת בשבילי היא מתנה כי יש יותר זמן לשחק עם חברים
- < שבת בשבילי היא מתנה כי יש חופש מהלימודים

וכן הלאה...

נספח 1
כרטיסיות ימי הבריאה

זְמַן הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת וְיַנְבֵּשׁ

וביום השביעי שבת וינופש

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְבֹּשׂ

בנינו השבוע שבת וינוש

בנינו השביעי שבת וינופש

זְמַן הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת וַיַּנַּחֵשׁ

נספח 2
כרטיסיות

אתה צריך לשכנע את יתר התלמידים מדוע **אסור**
בשום אופן להסכים למכור את השטיחים בשבת

תלמיד א:

אתה צריך לשכנע את יתר התלמידים מדוע **צריך**
לשמוע בקול הנסיך ולמכור את השטיחים בשבת

תלמיד ב:

שבת חמ"ד

פעילויות לגילאי על יסודי

שבת - על שום מה?

מעובד לפי הפעלה מהפעלופדיה, אנציקלופדיה לפעילות חברתית

פעילות למסגרת כיתתית ו/או לתנועת נוער

כתבו

שושי שפיגל, מפקחת ארצית, חינוך חברתי מנהל חברה ונוער חמ"ד
יעל קופרשטוק ורעות גוטמן, מרכז הדרכה ארצי מנהל חברה ונוער חמ"ד

רציונל

ההכנות לקראת שבת החמ"ד מהוות הדדמנות מיוחדת לעצור את שטף החיים ולהתבונן במעלתה המיוחדת של השבת. הן מאפשרות עיסוק במטרות חזון החמ"ד ובנושאים שהם בליבת העשייה בבתי החינוך של החמ"ד מתוך נחת רוח ותחושת רוממות רוח השמורה לשבת המלכה.

התבוננות במעלתה המיוחדת של השבת במסגרות הפעולה של החינוך החברתי-קהילתי מאפשרת את הרחבת זווית המבט ומזמנת העמקה ולימוד של הערכים החברתיים, הסגוליים הגלומים בשבת ואת בחינת החיבור של ערכים אלה לעולמם של בני הנוער.

רצוי ומומלץ לשלב את מועצת תלמידי הקהל למען ציון בכל היבטיה של שבת חמ"ד בבחירת הפעילויות, בהכנות לקראת השבת ובהובלת הפעילויות עצמן.

בברכת שבת שלום, שתהיה חמ"ד של שבת!

מטרות

1. התבוננות בחיבור האישי של כל אחד מהמשתתפים אל השבת
2. דיון בהיבטים שונים של השבת היהודית בהלימה לערכי חזון החמ"ד
3. הכרת מקסטים שונים העוסקים בהיבטים שונים של השבת ובחינת החיבור האישי של המשתתפים לשבת דרך אותם מקסטים

אוכלוסיית היעד: כיתות י-יב

משך הפעילות: 45 דקות

עזרים: 1. דפי משימה קבוצתית (נספח 1)

2. דף משימה אישית - כמספר המשתתפים (נספח 2)

מהלך ההפעלה

שלב א'. במליאה

המנחה יבקש מהמשתתפים להשלים: **שבת בשבילי היא...**

שאלות מנחות לסבב:

- « מה אתם עושים בשבת?
- « היכן אתם מעדיפים להיות?
- « מה משמעות השבת עבורכם?
- « האם השבת שונה באופן משמעותי משאר ימות השבוע? במה?

זמנים השבועי שבת וינופש

זמנים השביעי שבת וינפש

שלב ב'. קבוצתי

המשתתפים יתחלקו לחמש קבוצות. כל קבוצה תקבל את אחד מדפי המשימה הקבוצתית העוסקים בממדים השונים של השבת, על פי חזון החמ"ד (נספח 1):

בין אדם לעצמו: השבת כאפשרות למנוחה וכהזדמנות למפגש של האדם עם עצמו

בין אדם לזולתו: השבת כהזדמנות לליכוד המשפחה

בין אדם לאלוקיו: השבת כמבטאת את סיום מעשה בריאת העולם ומתוך כך, את האמונה בבורא עולם

בין אדם לעמו: השבת כמבטאת שוויון וצדק חברתי

בין אדם לארצו ולמדינתו: השבת כמבטאת את הייחוד הלאומי של העם היהודי וכהזדמנות להתקרבות אל הטבע

כל קבוצה תתבקש להתייחס לשאלות לדיון הכתובות בדף המשימה, לנקוט עמדה כלפי הקטעים השונים המופיעים בו ולבדוק אם הרעיונות המובעים בו מקובלים עליה ומשקפים את תחושותיה ויחסה כלפי השבת.

שלב ג'. במליאה

כל קבוצה תציג את השבת בראי הממד בו עסקה בפני יתר המשתתפים. המנוחה יוביל דיון מסכם על המשמעויות השונות של השבת בהתאם לממדי חזון החמ"ד השונים.

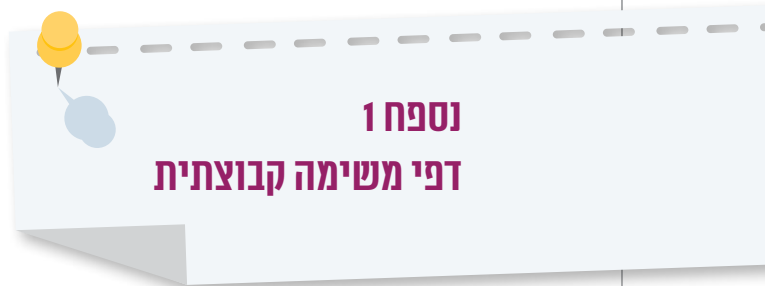
שלב ד'. אישי במליאה

המנוחה יחלק למשתתפים את דף המשימה האישית ויבקש מהם לבחון אילו מהממדים השונים אליהם נחשפו בשלב הקודם הוא המשמעויות עבורם ביותר ומדוע. לאחר שמילאו את הדף, המנוחה יזמין את המשתתפים לשתף במחשבותיהם את המשתתפים האחרים.

זמן השבועי שבת וינפש

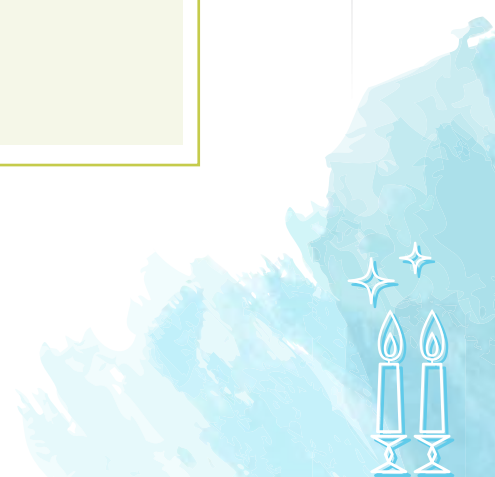

נספח 1 דפי משימה קבוצתית

בין אדם לעצמו

“מתנה טובה יש לו לקדוש ברוך הוא ושבת שמה, ומאהבתו ומחמלתו על ישראל נתנה להם. גדולה שבת שקדושתה מתנוצצת אפילו על בני אדם פשוטים, שכיון שמגעת שבת מאיר הקדוש ברוך הוא מאורו יתברך וכל הנבראים מתנוצצים מהארה העליונה ומשתוקקים לידבק בקדושתו, כל שכן חסידים ואנשי מעשה שממעטים צרכי עצמם ואינם מבקשים אלא הנאת השכינה.” [שמואל יוסף עגנון](#)

“מאותו 'תבלין' ששבת שמו התפרנסה רוחו של אדם מישראל כל ימות השבוע”
[ד"ר משה יוסף גליקסון](#)

”יש הרבה ברכה כמובן בהתקדמות הטכנולוגית של העולם. אבל כמעט בלי שנשים לב הטכנולוגיה מתחילה לשלוט בנו, במקום שאנחנו נשלוט בה... היהדות תמיד ידעה להציב אלטרנטיבה מול התרבות השלטת. זה היה נכון מול העולם היווני, מול העולם המוסלמי והנוצרי וזה צריך להיות נכון גם כיום; מהי התשובה שלנו למהפכה הטכנולוגית? האם אנחנו אומרים על הכול 'אסור' או על הכול 'מותר' או שיש לנו הצעה משלנו לסדר היום?...

העיתונאי דרור גלוברמן כתב פעם שבכל יום, בצאתו מהמקלחת, הוא מגלה שיש לו בראש רעיונות חדשים ויצירתיים בנוגע לעבודתו התקשורתית, דברים שהוא לא חשב עליהם קודם עולים פתאום במחשבתו. ואז הוא הבין שמדובר בחמש הדקות היחידות ביום שבהן המחשבה שלו היא רציפה, בלי הפרעה של כמה מסכים, בלי הצורך לקטוע בכל פעם את מה שאתה עושה לטובת מסר חדש שהגיע באחת המדיות, בלי תחרות תמידית על חוט המחשבה. אם חמש דקות כאלה נותנות למוח שלנו קצת דרור ומנפקות עבורנו מחשבות חדשות - מה תחולל בנו יממה שלמה כזאת? אין ספק שהשיחה בשבת, השינה, השירה, התפילה, הקריאה ואפילו סתם, ההליכה ברחוב הן בעלות איכות אחרת מאשר בימות החול. זהו איפוס כללי למערכת והטענה שלה לקראת ששת ימי המעשה.”

(שבת - אוויר לנשימה / סיוון רהב מאיר, י' בסיון, ה'תשע"ה 28.5.15)

עיינו במקורות וענו על השאלות הבאות:

- א. מה משמעות השבת לפי מקורות אלו?
- ב. במה שונה סגנון החיים בשבת מסגנון החיים בימי חול? כיצד יכולים שינויים אלו להשפיע על האדם?
- ג. האם לדעתכם יכולה השבת לסייע לאדם להגשים את עצמו ולהתפתח באופן אישי? כיצד?

זמנים השביעי שבת וינופש

בין אדם לאלוקיו

"להדליק נרות בכל העולמות-
זוהי שבת.

להדליק נרות שבת
זוהי קפיצת נפש הרת וצורות
לים נהדר, שיש בה מסתורין
של אש השקיעה.
בהדליקי הנרות יהפך

חדרי לנהר די-נור
באשדות ברקת שוקע לבי"
(זלדה)

בין אדם לזולתו

"ההוויה החברתית המיוחדת של שבת המשפחה גם יחד ושל תפילת העדה גם יחד כלולה בתוכני השבת והחג. והשבת חשובה במיוחד מבחינה זו מפני שתכיפותה – היא שמקיימת הוויה זו ברציפות. היושבים יחדיו אל שולחן המשפחה באים כדי להיות זה עם זה, להיאהב זה לזה, לגלות עצמם זה לזה כל אחד לפי אופיו ומקומו במשפחה עם שהם יושבים יחדיו כדי לקדש את היום..."

(אליעזר שבייד, מחזור הזמנים)

עיינו בקטע וענו על השאלות הבאות:

- א. מה משמעות השבת לפי הקטע?
- ב. מהי לדעתכם תרומתה של השבת לקשרים שבין בני המשפחה?
- הביאו דוגמאות מניסיונכם האישי.

זכור את יום השבת לקדשו. ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך. ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך כי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי על כן ברך יהוה את יום השבת ויקדשהו.

”זכור את יום השבת לקדשו. ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך. ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך כי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי על כן ברך יהוה את יום השבת ויקדשהו.”

(שמות כ, ד-ו)

עיינו במקורות וענו על השאלות הבאות:

- א. מה משמעות השבת לפי מקורות אלה?
- ב. מה הקשר בין שבת לבין בריאת העולם?
- ג. מה הקשר בין שבת לבין אמונה בקב"ה?
- ד. האם לדעתכם יש משמעות לשבת בקשר שבין אדם לאלוהים? מהו?

”אתה קדשת את יום השביעי לשמך, תכלית מעשה שמים וארץ, וברכתו מכל הימים, וקדשתו מכל הזמנים, וכן כתוב בתורתך: ”ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה. ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות”

נוסח ספרד: ”אלהינו ואלהי אבותינו. רצה נא במוחתנו. קדשנו במצותיך שים חלקנו בתורתך שבענו מטובך. שמח נפשנו בישועתך. וטהר לבנו לעבדך באמת. והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך. וינוחו בה כל ישראל מקדשי שמך. ברוך אתה יי, מקדש השבת”

(מתוך תפילת ערבית לשבת)

בין אדם לעמו

“אין צורך להיות ציוני או מדקדק במצוות בשביל להכיר ערך השבת... מי שמרגיש בליבו קשר אמיתי עם חיי האומה בכל הדורות הוא לא יוכל בשום אופן לצייר לו מציאות עם ישראל בלי 'שבת מלכתא'... אפשר לאמור בלי שום הפרזה כי יותר משישראל שמרה את השבת שמרה אותם ולולא היא שהחזירה להם 'נשמתם' וחידשה את חיי רוחם בכל שבוע היו התלאות של ימי המעשה מושכות אותם יותר ויותר כלפי מטה עד שהיו יורדים לבסוף לדיוטה התחתונה של 'חומריות' ושפלות מוסרית ושכלית.”

(אחד העם על פרשת דרכים, חלק ג, פרק ל)

“כדי לעצור את המגמה התובעת מאנשים לעבוד שבעה ימים בשבוע ולהשיב את השכבות החלשות ביותר אל בתיהן בשבת, יידרש מאמץ משותף של כל מי ששותף לחרדה מפני השתלטות כוחות הכסף על אחד הנכסים החשובים ביותר שהנחילה היהדות לעולם: יום המנוחה האוניברסלי. חילוניים, דתיים וחרדים צריכים לעשות יד אחת כדי לעצור את הפיכתה של ישראל למדינה שאין בה שבת.”

(במבי שלג, עורכת 'ארץ אחרת', הדברים פורסמו באתר NRG 20/12/04)

וביום השביעי שבת וינפש

”מימים קדומים ראה עם ישראל את יום השבת כמתנה מיוחדת לו, מתנת חסד, נאות-ברית בינו ובין אלוהיו. אחר היה גורלו של עם ישראל אלמלא השבת שסוככה עליו... העם ראה מאד ומעולם ביום השבת את של שחרור, של פריקת עול ההווה הקשה, את הניצחון. זה היה ניצחון הקודש על החול, ניצחון הרוח על החומר – שעה שהזוהמה פוסקת והקדושה שוב מתגברת בעולם... השבת הקלה את סבל החיים, הקלה את עול הגלות. לא לחינם התאמצו כל צוררי ישראל מימי עולם לבטל את השבת. כולם הרגישו שכאן נקודת הצלה, שזהו סם החיים לאומה הנרדפת וכל זמן שהיא קיימת בידם, אין כוח בעולם שיוכל להביא עליהם כליה.”

(יעקב פיכמן, מתוך ספר השבת, עמ' 481-483)

עיינו במקורות וענו על השאלות הבאות:

- א. מה משמעות השבת לפי מקורות אלה?
- ב. כיצד שומרת השבת על העם?
- ג. האם לדעתכם יש ערך לאומי בקיום השבת? מהו?

בין אדם לארצו ולמדינתו

מדברים עכשיו לא מעט על מצבו העגום של כדור הארץ ואני שומע, כולם אומרים, חייבים בדחיפות לעשות משהו כמו: יום ללא מכוניות, יום ללא רכבות, יום ללא מטוסים, יום ללא אוטובוסים ואופנועים, יום ללא עישון, יום ללא עשן, יום ללא מכונות כביסה, יום ללא מייבשי כביסה, יום ללא מדיחי כלים, יום ללא טלפונים, יום חיסכון באנרגיה, יום ללא בישול, יום ירוק, יום כחול, יום סגול, יום ללא תאונות, יום ללא עבודה, יום ללא לחץ, יום עגול.

ואני אומר: יש לנו יום כזה מאז שאנחנו זוכרים את עצמנו כעם.

יש לנו יום כזה מאז ומתמיד. מאז שנברא העולם.

יש לנו את השבת, כן, **שבת**, רבותי, **שבת!**

שבת זה הרי היום הטוטאלי למען כדור הארץ.

זה טוב לאוויר, זה טוב לאדמה, זה טוב לכביש, לים, למים, ולרוח לנשימה ולנשמה,

זה זמן איכות לסביבה, זמן איכות למשפחה, זמן איכות למנוחה...

"ויברך אלוהים את היום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוהים לעשות".

שבת שלום

(אהוד בנאי, הדף הלבן, יום כדור הארץ 12/07/2007)

וְכִי
הַשְּׁבִיעִי
שַׁבָּת
וְיִנְבֹשׂ

וינינו השביעי שבת וינפיש

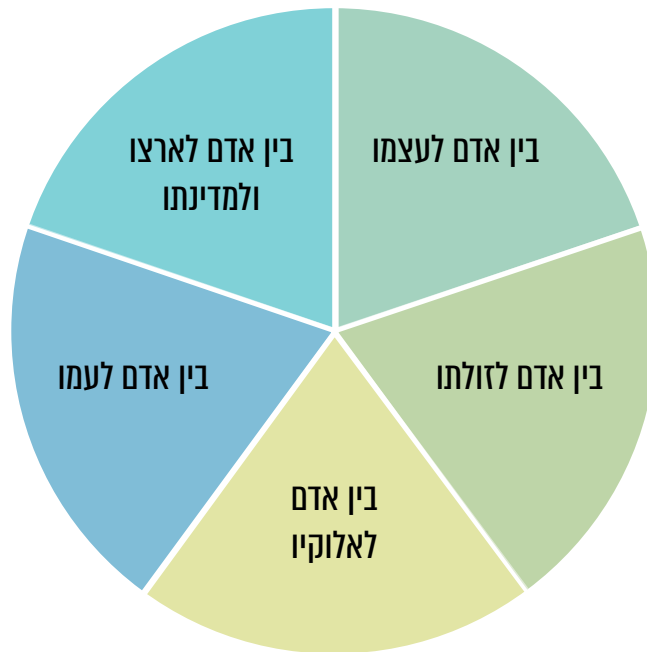
“העבודה, גם אם יוצרת היא וגם אם הורסת, הרי היא התערבות מצד האדם בעולם הפיסי. המנוחה היא מצב של איזון בין האדם לטבע. אסור לו לאדם לנגוע בטבע, לשנותו בכל דרך שהיא, לא לבנות ולא להרוס דבר. השינוי הקטן ביותר שיעשה האדם בתהליך הטבעי כמוהו כפגיעה באיזון. השבת היא יום השלום בין האדם לטבע. עבודה מסוג כלשהו היא סתירתו של אותו איזון עדין בין האדם לטבע. השבת מסמלת את האחדות המושלמת בין האדם לטבע ובין האדם לחברו. על הימנעות מעבודה, דהיינו, הימנעות מתהליך של שינוי הטבע והחברה משחרר עצמו האדם מכבלי הטבע והזמן, אם כי, רק ליום אחד בשבוע. היחס בין האדם והטבע והאדם לזולתו הוא יחס של הרמוניה, של שלום ואי-התערבות. העבודה מסמלת קונפליקט והיעדר הרמוניה. המנוחה היא ביטוי של אצילות, שלום וחירות.”

(אריך פרום, השפה שנשכחה)

עיינו במקורות וענו על השאלות הבאות:

- א. מה משמעות השבת לפי מקורות אלה?
- ב. מהי תרומתה של השבת ליחסים בין האדם לטבע?
- ג. האם חשבתם בעבר על היבט זה ביחס לשבת?
- ד. האם ממד זה משנה את יחסכם לשבת?

”שמור את יום השבת לקדשו”

ההיבט המדבר אליי ביותר בהקשר של השבת הוא: _____

הסיבה: _____

_____

_____

_____

_____

_____

וַיְנַחֵם
הַשָּׁבִיעִי
שַׁבָּת
וַיְנַחֵם

הצעות להעצמת השבת בהתאמה ל"אבני הדרך"

צוות בחכמ"ה - בית חינוך כמשפחה

הצעות לפעילויות לכלל המערכת (צוותים, תלמידים ומשפחות)

רציונל

צוות המרחיב את מעגל הלמידה והחוויה שלו מחוץ לשגרות הלמידה הרגילות וחווה בעצמו את הערכים, דרכי הלמידה והחוויות המשותפות - מהווה מודל משמעותי לעולמם של התלמידים המביא אותם לידי ראייה רחבה יותר של המסגרת הבית ספרית למערכת חינוכית כוללת 'בית חינוך כמשפחה'.

הצעות לפעילות 'שבת צוות'

- « חלוקה לצוותים - כל צוות מכין הפעלות/לימוד למהלך השבת
- « הכנת מסטר שף 'חדר מורים' להכנת המאכלים של שבת
- « 'מטעמי שבת' - כל חברה צוות מביאה מאכל מסורתי למהלך השבת
- « 'שירים ופיוטים מבית אבא' - בניית שירון משותף משירים וסיפורים מבתי הצוות
- « הזמנת דמות תורנית/היסטורית/משפחתית לליווי השבת
- « 'עונג שבת' - אוספים חוויות / הצלחות חינוכיות / סיפורים חינוכיים ומוסיפים שירי קישור הקשורים לעולם החינוך
- « 'המלאך הגואל' - שימת צ'ופרים למורות, בזמן הדלקת נרות ולגברים, בזמן הקידוש - מכתבים מהתלמידים
- « 'פיצוחי דילמה' - מעלים סוגיות חינוכיות סביב פיצוחים...

טיפוח זהות ציונית דתית

רציונל

העצמת הזהות הציונית סביב חוויה המעצימה אצל התלמידים את הקשר לעולם המושגים, עולם ההלכה ועולם ההשקפה. 'עולם השבת' מביא עימו סוגיות חינוכיות, ערכיות, הלכתיות והשקפתיות המקרינות על הזהות הציונית-דתית כולה.

הצעות לפעילויות

« משוב שבת

שאלון מקדים לקראת שבת המעלה סוגיות של אווירת שבת, הלכות שבת, חיבור רגשי לשבת ועוד. בנוסף עריכת שאלון מקדים על מצב 'שמירת השבת' בין התלמידים ובהתאם לכך להכין מערך פעילות המותאם לצורכי התלמידים. מומלץ מאוד לבנות את השאלון עם הצוות החינוכי

חשוב לקיים פילוח למשוב בכדי לתת מענה לרמה בה התלמידים מצויים ובכדי לבחון את אופי הפעילויות, האם ניתן להזמין חברים אחד לשני (האם יש מספיק שומרי שבת), האם יש צורך בתמיכה קהילתית ועוד

« הזמנת דמות תורנית

הן מתחום ההשקפה והן מתחום ההלכה; רב העיר, רב יישוב, רבני חברות המתעסקות עם קדושת השבת, רבנים מטעם הציונות הדתית ועוד, לשייח עם התלמידים

« העצמת רב בית הספר סביב נושא השבת

לוח של שבת, פינת הרב בדפי הקשר, מפגשי שבת עם הרב, מפגשים בבתי הכנסת עם רבני בתי הכנסת ועוד

וְנִזְכָּר
הַשְּׁבִיעִי
שֶׁבַת
וְיִנְבֹּשׂ

« **העצמת דמות החמ"ד סביב נושא השבת**

שזירת סיפורים על הרב בקבלות שבת, העלאת דמות החמ"ד בדפי פרשת שבוע - מהגיגיו, הנהגותיו ותורותיו, מבצעי שבת סביב דמות החמ"ד ועוד

« **'לכל תלמיד ניגון ציוני דתי...'**

חשיפה של עבודות/דמויות שילדים בחרו במהלך מפגשי קבלת השבת

« **הכנת חוברת בית ספרית**

חוברת הבנויה מחידושים, דברי תורה של התלמידים, או בגיל הרך - מצוירים, יצירות, תמונות של הילדים

« **'ערכת שבת'**

מיועדת לקבלת שבת כיתתית בימי שישי בחצי שעה אחרונה הכוללת: צלצול מתאים, דבר תורה, מפה לשבת, ממתק לשבת

« **דבר תורה לבית**

החיבור של הבית לנושא השבת

« **חידון של יום ראשון**

חידה על פרשת שבוע שמזכה בהגרלה על עוגה/פיצוחים לשבת הבאה

« **אמירה מהבית**

משהו מההורים כמו פתק מההורים...

« **'שבת מברכים'**

כל פעם כיתה אחרת מזמינה את כלל תלמידי ביה"ס/הגנים לפעילות והפתעה - ניתן לעשות זאת בהפסקה הגדולה או בזמן קבלת שבת

« **הכנה של שירון**

בכל פעם מלמדים שיר

קידום אקלים חינוכי מיטבי

רציונל

"המלמד את בן חברו תורה - כאילו ילדו" (סנהדרין, יט). "במשפחה יש כבוד להורים. ההורים מכילים את ילדיהם, דואגים, אוהבים ללא גבול, יש בהם רצון להתקדמות של כל בני המשפחה, שותפות, אחריות הדדית ועוד. את כל אלה אנחנו מבקשים לקחת אל תוך בית החינוך שלנו."

(מתוך חוברת 'אבני הדרך')

נושא ה'שבת' מזמין מטבעו את ההקשרים המשפחתיים, את הישיבה בצוותא סביב שולחן השבת ואת העצמה של עונג השבת כמשפחה.

מהלך הפעילות

בפרק 'הפעלות לשולחן שבת' המובא בהמשך החוברת, מוצעות הפעלות סביב שולחן השבת המותאמות למטרות החמ"ד. מומלץ מאוד לערוך את ההפעלות באופן מקדים בכיתה/בגן ובכך לתרום להעצמת הקשרים החברתיים בין תלמידי הכיתה/הגן.

« 'שבת חברותות' »

דורשת הכנה רבה. מומלץ לגייס לשם כך פרויקטור כדי לבדוק פריסה מתאימה של תלמידים/משפחות שיכולות לארח. ניתן להרים גם ארוחה אחת משותפת של כלל התלמידים המתארחים והמארחים. ניתן לחלק לאזורים וליצור שבתות נפרדות לכל אזור.

« 'ערב שבת בית ספרי'

במקומות שלא ניתן לארח בשבת או בנוסף לשבת - הכנה של ארוחת שבת ביום שישי בבית הספר עם זמירות שבת, דברי תורה של ילדים סביב הארוחה שהוכנה או שהוזמנה מקייטרינג.

« 'מלווה מלכה'

ניתן לגייס הורים וילדים / תלמידים ממסגרות שונות במסגרת 'מעברים' ביום חמישי או במוצאי שבת בהתאם לשעון חורף/קיץ.

ללמוד וללמד

רציונל

מושגים רבים בעולמו של הילד הגדל בעולמה של תורה מבוססים אצלו עוד מינקותו, הן מעולם המשפחה בה הוא גדל והן ממסגרות החינוך בהם הוא עבר, החל מהמעון, דרך גני הילדים, בתי החינוך ועוד, כל אלה מבססים אצלו את עולם ההשקפה ובונים את אישיותו. אך חלק משמעותי, לא פחות מכך, הוא ידיעת התורה וההלכה. הלימוד של מקורות ההלכה תוך ההשקפה השזורה בכך, דיונים בסוגיות הלכתיות והשקפתיות – הן הנותנות את התוקף המשמעותי לעולם המעשה.

מהלך הפעילות

- « לימוד של 'הלכה יומית' בהלכות שבת
- « העצמת לימוד נושא השבת במקצועות הקודש. תורה: היום השישי, עבודת המשכן ועוד, משנה: מסכת שבת ועוד
- « לימוד בית ספרי של הלכות שבת (בחודש מרוכז) וחיזוק מסכם שכבתי / בית ספרי / עירוני
- « מערכי שיעור בנושא השבת ברוח 'לב לדעת'
- « בניית מוקד ב'הפסקה פעילה', המוקד יעסוק בהלכות שבת דרך חוויות ויצירות
- « לימוד נושא סוגיית השבת בחדרי המורים

“והעמידו תלמידים הרבה” - ‘מעברים’

רציונל

חיזוק הקשרים ב'מעברים' בין מוסדות החינוך (גני ילדים-יסודי ויסודי-על יסודי) תורם רבות ליצירת שייכות לחמ"ד בכלל ולמוסדות החינוך בפרט.

תלמידים השותפים למעגל נרחב יותר מהמוסד החינוכי בו הם לומדים, מצליחים לראות ראייה ארוכת טווח, שאיפות גדולות ורצון להידמות לגדולים.

מקום חשוב זה של חיבור יכול להשפיע רבות על המשך לימוד התלמידים במוסדות החמ"ד. מומלץ מאוד לשתף או לפחות לשקף להורים את מהלך העשייה בכדי להגביר את ההשפעה.

פעילויות מוצעות

- « הפרשת חלה משותפת
- « לימוד משותף של בוגרים וצעירים
- « חידונים בנושא שבת
- « יצירות/הפעלות סביב נושא הפרשה

זמן
השביעי
שבת
וינפש

וינוח השביעי שבת וינוח

- « פעילות משותפת עם הגיל השלישי
- « פעילות משותפת לנזקקים / בתי חולים / בתי אבות ועוד
- « עונג שבת משותף
- « סיור משותף, הקשור לתוכן הפרשה
- « הכנת ערכות של הדלקת נרות (נרות, ברכת ההדלקה וזמני כניסת שבת)
- « יצירות לשולחן שבת: קישוט לבקבוקי היין / הדלקת נרות / ברכות מתחת לחלות
- « הכנת זמירון משותף הערוך מתמונות/יצירות של הילדים
- « קבלת שבת מוגנת
- « הזמנת דמות רבנית למפגש: רב ישוב/בית ספר/גן/עיר ועוד (נספחים)
- « הזמנת דמות שקשורה לפרשה / ביקור במפעל הקשור לפרשה

חמ"ד וקהילה

יש"י - יחד שבטי ישראל

רציונל

עם ישראל מורכב מאוכלוסיות שונות בעלות השקפות שונות ודעות שונות. שבת, בה אנו מדגישים את ה'ביחד' שלנו, מזמינה אותנו לצרף אלינו את השונים מאיתנו, להשתתף ולחוות קדושתה של השבת.

פעילויות מוצעות

ניתן להיכנס באינטרנט לאתר 'יש"י' ולמצוא מערכים שונים והפעלות שונות ליצירת קשרים, לימוד וחווייה סביב מעגל השנה באופן כללי ומערכים בהם ניתן להיעזר סביב מפגשים לקראת שבת.

לגיל הרך

- « קבלת שבת משותפת
- « הכנת אביזרים הקשורים לשבת: ברכה לאבא/לאימא, קישוט נרות עם שעווה פיסולית/פייטיים, ניתן לצרף את זמני כניסת שבת ועוד
- « יצירה משותפת בזוגות - קישוט אביזרים ל'קבלת שבת' שבגן הילדים: קישוט מטפחות מבד/אל-בד כדי לשים על הראש בזמן קבלת השבת, קישוט עניבות לבנים, הכנת שרשראות לזמן קבלת שבת, קישוט גביעים - לכל אחד יהיה את הגביע שלו ועוד

זמנים
השבועיים
שבת
וינופש

« לימוד שירים משותפים לזמן קבלת שבת

« הזמנה של פייטן לגן

לגיל הבוגר

« לימוד משותף

« לימוד פיוטים / סיפורים מאחורי השירים

« 'מסטר שף' - מטעמי שבת

« יצירות בטכניקת צריבה על זכוכית, קישוט גביעים או כוסות, עיצוב ברכת הדלקת נרות ועוד

« יצירת מתנות להורים כדי לתת להם בזמן הדלקת נרות / כניסת שבת

« סדנאות לקראת שבת:

בנות: שדירת פרחים / קיפולי מפיות / עיצוב עוגות / קישוט נרות בשעווה פיסולית, הכנת שרשראות וכו'

בנים: הפקת יין / שמן להדלקת נרות / יצירת מחזיקים ממתכת לבקבוקי יין / חריטה מנוחשת ועוד

« חידונים לפרשה

« הזמנת דמויות רבניות/היסטוריות/משפחתיות ועוד (ראו נספחים בסוף החוברת)

הפעלות לשולחן שבת

על פי מטרת החמ"ד

מתוך: 'וכלו מחמ"דים'

היכרות עם כל המטרות

מערך פעילות 'חמ"ד הוא כמו משפחה...'

הכנה בכיתה/בגן

« גזרו מדף הגזירה את חלקי המשחק

« את חלק ה'לוגו' הדביקו על בקבוק שתיה

במהלך השבת

« הניחו את בקבוק ה'לוגו' במרכז השולחן

« חלקו לכל משתתף 'מטרה' וערבבו את קלפי ה'אירועים'

« בכל פעם הציגו 'אירוע' על השולחן

« משתתף שחושב שהאירוע מתאים ל'מטרה' שלו – 'תופס' את בקבוק הלוגו

« הראשון שתפס את הבקבוק ואכן הוא מתאים לאירוע – זוכה ב'אירוע', אם טעה – מחזיר את כל קלפי האירועים שהשיג

« המנצח – מי שהשיג הכי הרבה קלפי 'אירועים'

חמץ

בית חינוך כמשפחה

זמן
השבועי
שבת
וינפש

בין אדם לארצו ומדינתו

חינוך לאהבת הארץ, להכרה בערכה הרוחני, הלאומי וההיסטורי של מדינת ישראל; חינוך לאחריות לעתיד המדינה ולנכונות לפעול למענה

בין אדם לעמו

חינוך לאהבת כלל ישראל מתוך אחריות אישית ומעורבות חברתית

בין אדם לדולתו

חינוך להכרת מעלת האדם הנברא בצלם אלוקים ולדבקות בכלל הגדול של "ואהבת לרעך כמוך" ובמצוות הנובעות ממנו

בין אדם לאלוהיו

חינוך לאמונה בקב"ה, לאהבת ה', ליראת שמיים ולחיי תורה ומצוות

בין אדם לעצמו

חינוך למידות טובות, לשאיפה, לצמיחה מתמדת ולמצוינות בכל תחומי החיים

שטיפת כלים	טיול משפחתי	תפילה	סעודת שבת	ביקור אצל סבא וסבתא
צ'ופר לאחים	הפרשת חלה	ארוחת ערב	קניות בשוק	הכנת ארוחת ערב ליולדת
הדלקת נרות	ברכת הבנים	עריכת שולחן	הכנת מרק לחיילים	השקעה בלימודים
ברכות	סידור הבית	אמירת "תודה"	לימוד תורה	ויתור אחד לשני

זמנים השבועי שבת וינופש

בין אדם לעצמו

מערך פעילות 'צעדת החמ"ד'

כל אחד והצעד שלו, כל המשפחה צועדת קדימה...

הכנה בכיתה/בבית

- « גוזרים עקבות כמספר בני המשפחה (ניתן לחלק דפים צבעוניים וכל ילד יכין עקבות על פי הנעליים שלו)
- « גוזרים את 'קלפי הקידום'

מהלך הפעילות

- « יושבים סביב שולחן/במעגל
- « מסדרים בשורה ישרה את 'קלפי הקידום'
- « כל אחד מניח את ה'עקב' שלו בהמשך לקלף הקידום שבו היה רוצה להתקדם

וְכִינוּם
הַשְּׁבִיעִי
שֶׁבַת
וַיִּנְבֹּשׂ

עקב	עקב	עקב	עקב	עקב	עקב
קלף קידום	קלף קידום	קלף קידום	קלף קידום	קלף קידום	קלף קידום

- « בני המשפחה מנסים לחשוב ביחד, על בסיס העקבות, מה היו רוצים לקחת על עצמם כמשפחה, ומהם הדרכים שיוכלו לעזור להתקדם
- « ניתן לחלק את העקבות לשני צבעים: צבע אחד מניחים ליד תחום קידום שבו רוצים להתקדם וצבע שני מניחים ליד תחום קידום שיכולים לעזור בו

בהצלחה בצעידה!

זמנים השביעי שבת וינופש

למידות שבין אדם לחברו	לפעול למען עם ישראל	ללמוד יותר תורה
להשקיע בלימודים	לעזור יותר בבית	לעזור לחברים/לשכנים
להתמיד במשימות	לפרגן/לראות את הטוב	להקפיד יותר במצוות

בין אדם לאלוקיו

מערך פעילות 'בית של ברכה'

מבצע: 'מאה ברכות לשבת חמ"ד'

"מה ה' אלוקיך דורש מעמך, אל תקרי 'מה' אלא 'מאה' ברכות שואל מעמך"
(רש"י ותוס' מנחות מג)

הכנה בכיתה/בגן

- « הכינו שקית עם 100 חלקים קטנים (זהירות עם ילדים קטנים) כגון: כדורים שגדלים במים / פקקי בקבוק / קשיות גזרות לחלקים קטנים / שקדי מרק / שוקולד צ'יפס וכו'.
- « הניחו כלי/בקבוק/קערה והדביקו עליהם את 'מלבן הגזירה' המובא להלן

"הבית שלנו הוא כלי מחזיק ברכה"

במהלך השבת

- « כל מי שמברך בבית בקול רם – מכניס לכלי חפץ אחד
- « ממלאים את הכלי... ואת הברכה בבית!

בין אדם לזולתו

מערך פעילות "אהבת ישראל ובית"

הכנה בכיתה/בגן

- « מכינים לבבות מבצק סוכר / דפים של ברכות וכדו' כמספר בני המשפחה
- « פותחים בפרשת השבוע ומחפשים ברכות/מידות/איחולים
- « כותבים/מציירים על כל בצק סוכר/דפים את האיחול/הברכה

במהלך השבת

- « מניחים על השולחן את הלבבות/הברכות
- « מבקשים מכל בן משפחה לקחת 'לב' אחד ולמצוא את המקור של הלב בפרשה
- « כל אחד, על פי הסדר, נותן את ה'לב' לאחד מבני המשפחה מי שמקבל נותן הלאה...
- « לא ניתן לתת לדמות אחת פעמיים

וְכִינוּם
הַשְּׁבִיעִי
שֶׁבֶת
וַיִּנְפֹשׂ

בין אדם לעמו

מערך פעילות 'עם ישראל ח"י'

הכנה בכיתה/בגן

« גוזרים את ח"י ה'אירועים' מדפי הגזירה ומדביקים על כוסיות חד פעמיות קטנות של יין

השוואה	מתן תורה	בריאת העולם	יציאת מצרים
הצהרת בלפור	הקמת המדינה	חנוכה	פורים
מבצע צוק איתן	מלחמת יום כיפור	מלחמת ששת הימים	קריעת ים סוף
מלחמת העולם הראשונה	גירוש ספרד	מלחמת לבנון השנייה	מבצע עופרת יצוקה
		מלכות דוד	עקידת יצחק

וביום השביעי שבת וינפש

וְכִינוּם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת וְיִנְבֹשׁ

במהלך השבת

- « מחלקים את הכוסות לבני המשפחה (כל אחד יכול לקבל יותר מכוס אחת)
- « מבקשים מבני המשפחה לסדר את הכוסות על פי הסדר ההיסטורי של האירועים
- « אסור לדבר בזמן סידור הכוסות ומותר לכל אחד לגעת רק בכוס שלו

לאחר שהכוסות מסודרים

- « הצעיר ביותר לוקח בקבוק של מים/מיץ וממלא בכוסית של אירוע שהוא בוחר - בכל כוס שממלאים יש לומר דבר טוב / לימוד שאפשר ללמוד מהאירוע שקרה
- « מעבירים כך את הבקבוק בין המסובים

לאחר שהכוסות מלאות בשתייה

כל המסובים אומרים את הפסוק: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא"
ומסבירים שכאשר זוכים לראות את הדברים הטובים או ללמוד מהאירועים הקיימים אנחנו קוראים בכך בשם ה'.
שנזכה כמשפחה לראות את הטוב וללמוד מכל האירועים שקורים לנו...

בין אדם לארצו

מערך פעילות 'שיר מזמור ישן'

הכנה בכיתה

כל תלמיד מכין ערימה של קלפים בה הוא כותב שמות של שירי ארץ ישאל שהוא מכיר / שמשפחתו מכירה.

הפעלה בבית

- « כל אחד מהמשתתפים מרים קלף בתורו ומסתכל בשיר שכתוב לו בקלף
- « המשתתף שהרים את הקלף נותן רמז בפנטומימה / בזמזום / בעזרת חפץ וכו'
- « הראשון שמזהה את השיר מקבל את הקלף
- « שאר המשתתפים שרים את השיר שזוהה
- « המנצח: מי שהשיג הכי הרבה קלפים
- « ניתן ל'תבל' בדבש - 'על הדבש ועל העוקץ'. מי שמצליח לנחש את השיר מקבל סוכריית דבש / כפית דבש, שירה והודיה על הארץ הטובה והמתוקה...

וְכִי־
הַשְּׁבִיעִי
שֶׁבַת
וְיִנְבֹּשׁ

זמן השביעי שבת וינופש

בין אדם לאלוקיו

מעלת וקדושת השבת

י-ה אכסוף

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

אל ההודאות אדון השלום

אברהם יגל יצחק ירנן

אילו היה לי כוח

בואי בשלום

לכה דודי

חמדת ימים אותו קראת

ישמחו במלכותך

אהבת ה'

אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה

תהא השעה הזאת שעת רחמים

אדון עולם אשר מלך

אילו יהודי היה יודע

אין ערוך לך ה' אלוקינו בעולם הזה

כיסופים לגאולה ולבניין המקדש

נכספה וגם כלתה נפשי
 שמחתי באומרים לי בית ה' נלך
 אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב
 אחת שאלתי מאת ה'
 נעלה לבית המקדש, ברננה
 יבנה המקדש
 אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב
 אור חדש על ציון תאיר
 הינה אנוכי שולח לכם
 אלוקים צבאות שוב נא, הבט משמים וראה
 אני מאמין באמונה שלמה

אתה תקום תרחם ציון
 בגלל אבות תושיע בנים
 בלבבי משכן אבנה
 הוא יגאל אותנו בקרוב
 בנה ביתך כבתחילה
 ברוך הבא מלך המשיח
 ובנה ירושלים עיר הקודש
 בשעה שמלך המשיח בא
 ותבנהו מהרה ותגדל כבודו
 ואמר ביום ההוא הנה אלוקינו זה
 והביאותים אל הר קודשי

וביום השביעי שבת וינפש

וְכִי־וַיִּנְבֹּשׁ הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת וְיִנְבֹּשׁ

בין אדם לזולתו

אדרבה, תן בלבנו
איש את רעהו ועזורו ולאחיו יאמר חזק
אמר רבי עקיבא ואהבת לרעך כמוך
הוי דן את כל האדם לכף זכות
הלל אומר, הוי מתלמידיי של אהרון
הנה מה טוב ומה נעים

בין אדם לעמו

מצוקות עם ישראל
אחינו כל בית ישראל
כי שומע אל אביונים ה'
רפאני ה' ונרפא

גדולת עם ישראל
אל תירא ישראל
אתה בחרתנו מכל העמים
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא
ארץ חיטה ושעורה

קיבוץ גלויות
אומר לצפון תני
ובאו האובדים בארץ אשור
ופדויי ה' ישובון
ופרצת ימה וקדמה
ושבו בני גבולם

וביום השביעי שבת וינפש

✧ בין אדם לארצו ולמולדתו ✧

ארץ אשר תמיד עיני ה' אלוקיך בה
כי את כל הארץ
כי לא ייטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב
כי ניחם ה' ציון ניחם כל חורבותיה
לעד חיה בלבבנו האמונה הנאמנה
צהלי ורוני יושבת ציון
ציון, ציון, ציון, הלוא תשאלי
קדושה... תנו לי קדושת ארץ ישראל
שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון
שמחה לארצך וששון לעירך

✧ פיוטים ✧

מילים ולחנים באתר 'הפיוט והתפילה'. לקישור לאתר [לחץ כאן](#)

לקראת שבת אצא בחיבה / סימן לדוד	זכות רחל / ר' יהודה פתיה
מבורך שבת / ר' משה בן יעקב אדהאן	יום אל זרח / ר' דוד בוזגלו
שלום לבוא שבת / סימן שעדיה	סעי יונה / ר' דוד בן זכריה הלוי
החליפי לבושי גלותך / אשר מזרחי	

נספח 1 מכתב למועצה הדתית

לכבוד

שם יו"ר המועצה הדתית / שם אחראי מחלקת דת במועצה
יו"ר המועצה הדתית עיר/ישוב / אחראי מחלקת דת במועצה

שלום וברכה,

הנדון: העצמת שבת חמ"ד על ידי המועצה הדתית

כמידי שנה בתי החמ"ד עורכים 'שבת חמ"ד' בין פורים לפסח. שבת זו היא שבת מהותית ומשמעותית בהעצמת נושא השבת והקשר התורני-חברתי בין התלמידים, הצוות, ההורים והקהילה. בשבת זו, מצליחים לגעת במקומות מיוחדים בנפש שלא מצליחים להגיע אליהם ביום-יום בחיי בית הספר.

השנה, שבת החמ"ד תחול בשבת פרשת _____ תאריך _____, ברצוננו לחשוב ביחד על שיתוף פעולה להעצמת השבת בשיחות / במפגשים עם הרב / בתפילות משותפות / בעונגי שבת / בלימוד הורים וילדים ועוד.

אנחנו רואים בשותפות זו אבן דרך להמשך שיתוף פעולה להעצמת בתי החמ"ד סביב מועדי השנה ובמהלך השנה בכלל. נשמח ליצירת קשר לקביעת פגישה: שם, נייד ומייל.

נודה מראש על שיתוף הפעולה

חתימה: שם ופרטי הכותב כולל שם המוסד החינוכי

תאריך: _____

וְיָנוּחַ
הַשְּׁבִיעִי
שֶׁבַת
וְיִנְבֹּשׂ

זמן השבועי שבת וינפש

נספח 2 תפילה לקדושת השבת / רבי נחמן מברסלב

חוס וחונני במתנת חינוך
ותשפיע עליי ברחמיך קדושת שבת באמת
ואזכה להוסיף מחול על הקודש בכניסתו וביציאתו.
ותעזרנו להמשיך קדושת שבת על ימי החול
עד שכל ששת ימי המעשה
יהיו מהורים וקדושים בקדושה גדולה,
בקדושת שבת קודש.
עד שיהיו נכללים כל ששת ימי המעשה
בשורש חיותם בקדושה שהוא שבת קודש,
שהוא מחיה ומקיים כל ששת הימים
וכל הנאצלים וכל הנבראים והנוצרים והנעשים
וכל העולמות כולם מראשית נקודת הבריאה
עד סוף נקודת המרכז של עולם הגשמי
אשר כל חיותם וקיומם הוא שבת קודש.

(מתוך סיפורי צדיקים / שמחה רז)

